

Oktatási
Minisztérium

SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS

Ajánlás az általános iskolák 1-4. évfolyama számára

BUDAPEST, 2004.

Kiadó:
Oktatási Minisztérium

Szerkesztette:
Dr. Csonka Csabáné

Közreműködött:
A Közoktatás-fejlesztési Főosztály vezetői Friss Péter és Brassói Sándor,
a Kíspesti Pedagógiai Szolgáltató Intézet vezetője
dr. Unginé Juhász Mária és munkatársai

Lektorálta:
Fehér Márta
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Szilágyi Imréné

Nyomdai előkészítés, kivitelezés:
Eurotronic Rt.
e-Print Magyarország Rt.

Budapest, 2004.

SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS

AJÁNLÁS AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK 1–4. ÉVFOLYAMA SZÁMÁRA

Ha valakit olyannak látsz, amilyen éppen most, ezzel visszatartod őt fejlődésében. De ha olyannak látod, amilyenné lehetne, ezzel előre segíted őt életútján.

(Goethe)

Az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról 2003. szeptember elsején hatályba lépett rendelkezése alapján az iskola pedagógiai programja határozza meg a magasabb évfolyamra lépés feltételeit, a beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményeit és formáit, a tanulói teljesítmény minősítésének formáját. Ez a szabályozás az általános iskola 1–3. évfolyamán, valamint a negyedik évfolyam első félévében 2004. szeptember elsejétől együtt jár a szöveges értékelés felmenő rendszerű bevezetésével. Ajánlásunk e feladat elvégzéséhez ad segítséget.

I. A TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁS ÉRTELMEZÉSE

Fontos, hogy mindenekelőtt alaposan megismerjük a szöveges értékelés **törvényi háttérét**. A közoktatásról **szóló törvény 70.§** első három bekezdése foglalkozik az általános iskolába járó tanulók értékelésének kérdésével.

Az (1) bekezdés pontosan meghatározza, hogy az általános iskolában a tanév során érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzattal kell értékelni a tanulókat. **Kivételt képeznek ez alól az 1–2–3. évfolyam tanulói, valamint a 4. osztályosok az első félévben.** A velük kapcsolatos eljárásról a (3) bekezdés rendelkezik.

A (2) bekezdés tételesen felsorolja és megnevezi azokat az érdemjegyet/osztályzatokat, amelyeket a magatartás, a szorgalom és a tantárgyak tanulásával kapcsolatos teljesítmények értékelésére használhat az iskola:

- a) A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél *jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1)*;
- b) A tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél *példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)*;
- c) A tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél *példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)*.

A (3) bekezdés előírja, hogy az 1–3. évfolyamon félévkor és év végén valamint a 4. évfolyam első félévében olyan szöveges értékelést, minősítést kell kapnia a tanulóknak, amelyik kifejezi, hogy kiválóan, jól vagy csak megfelelt az elvárásoknak, esetleg felzárkóztatásra szorul. Ez utóbbi esetben a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Minderről, s arról, hogy a felzárkóztatásra milyen segítséget nyújt az iskola, tájékoztatást kell adni.

Egyértelmű tehát, hogy a törvényi szabályozás szerint 2004. szeptember elsejétől felmenő rendszerben az 1–3. évfolyamon félévkor és tanév végén, és a 4. osztály első félévében kötelezően kell alkalmazni a szöveges értékelést, osztályozásra nincs mód, ettől eltérni nem lehet. A törvénnyel ellenkezőnek tekintendő ezután minden olyan megoldás, szándék, amelyik vissza akarja csempészni a kisiskolásokra vonatkozóan az osztályzat-tal történő minősítést. Az ilyen törekvéseket pedagógiailag sem tartanánk elfogadhatónak.

A törvény 71.§ (1) bekezdés szerint a tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az 1–3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltésre, ha a tanulmányi követelményeket az igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

A törvény 71.§ (7) bekezdésből megtudhatjuk, hogy a tanuló részére engedélyezhető az iskola évfolyamának megisméltése 1–4. osztályban abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamba léphetne, de a szülő kéri az adott év megisméltését. Az 1–4. évfolyamon a szülők kérésére engedélyezni kell az évfolyam megisméltését.

Az iskola pedagógiai programjában szabályozott módon, a felsőbb évfolyamokon is alkalmazhatók az osztályzástól eltérő minősítési megoldások. Ezek szabályozási kereteit a közoktatásról szóló törvény 70. §-a rögzíti. Ha az iskola nem alkalmazza az érdemjeggyel történő értékelést és az osztályzattal való minősítést, de arra iskolaváltás vagy továbbtanulás miatt szükség van, köteles a félévi és az év végi minősítést osztályzattal is elvégezni.

II. A JELENLEGI HELYZET ELLENTMONDÁSAI, INDOKOK AZ ALAPFOKON CSAK OSZTÁLYZATTAL TÖRTÉNŐ MINŐSÍTÉS MEGSZÜNTETÉSE MELLETT

Fejlődéslélektani szempontból:

A 6–8 éves kor az énkép kialakulásának kora. Az önértékelés kialakulása szempontjából igen érzékeny időszaka a gyermekeknek. Az iskolába lépő gyerek még nem tudja a teljesítményét és személyiségét elkülöníteni, ezért a teljesítményre kapott osztályzatot egész személyiségére vonatkoztatja. Ez korlátozhatja az előrelépés lehetőségeit, káros következménnyel járhat további fejlődésére.

Neveléslélektani szempontból:

Az osztályozás megjelenése és rendszeres motivációs céllal történő alkalmazása a tudásért való tanulás helyett a jegyekért való tanulást eredményezheti. Az osztályzatokkal kapcsolatos félelmek, izgalom, szorongás pszichológiai túlterhelést idézhetnek elő, és teljesítmény visszatartó hatásuk is lehet.

Pedagógiai szempontból:

Az osztályozás összesen öt foka, csak az intellektuális területekre irányultsága a személyiség fejlődésének, állapotának leegyszerűsítő értékelésére alkalmas. Nem tartalmaz elegendő segítő információt a továbblépéshez, nem mutatja a változás, változtatás lehetőségeit, nem elemez, nem jelöli ki a fejlődéshez vezető utat.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a tantárgyi osztályzatok a teljesítményértékelésen kívül más funkciókra is felhasználhatóak (például feyelmezésre), így nem mindig a konkrét elért eredményről szólnak, megtevéstve ezzel a pedagógiai folyamat valamennyi résztvevőjét.

A jegyekért való tanulás eltereli a gyerekek figyelmét a világ érdekességeiről, a megismerés folyamatának élvezetéről.

III. AZ ÉRTÉKELÉS TARTALMI SZABÁLYOZÁSA ÉS A NEMZETI ALAPTANTERV (NAT)

A Nat meghatározza:

- a közoktatás országosan érvényes általános céljait,
- a közvetítendő műveltség fő területeit,
- a közoktatás tartalmi szakaszolását,
- az egyes tartalmi szakaszokban érvényesülő fejlesztési feladatokat.

A Nat szellemiségét kifejező, de annál részletesebb támogatást adnak a keret-tantervek, amelyekre építve készülhet az iskolák helyi tanterve. Az iskolának jogában áll a helyi tantervét közvetlenül a Nat alapján is elkészíteni. A Nat olyan iskolai pedagógiai munkát feltételez, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe veszi, hogy az oktatás és nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is lehet.

A fejlesztési feladatok az iskolai valamennyi tevékenységét áthatják, elősegítik a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, a tanulók személyiségének fejlődését. Kiemelt feladat a **megismerési képességek fejlesztése**, különösen a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási, továbbá az anyanyelv tudatos és igényes használatának, valamint az idegen nyelvű, illetve a különböző kultúrák közötti információcserét alkalmazni tudó képességének folyamatos fejlesztése. A közoktatás egész időszakában minden műveltségi területen nagy gondot kell fordítani a kritikai és a kreatív olvasás képességének fejlesztésére, beleértve mind a valós, mind a virtuális csatornákon keresztül

felfogott jelek befogadását, értelmezését és megválaszolását. Az iskolának az **elektronikus média hatásmechanizmusainak megértésére**, általában a különböző médiumokban való eligazodásra, az igényelt információ megtalálására, szelektív használatára kell nevelnie. Olyan fiatalokat kell kibocsátania, akik sikeres tanulási stratégiákkal használják ki az információs világháló lehetőségeit és eszközeit az élethosszig tartó tanulás során. Az információs és kommunikációs kultúra az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének, elfogadásának, megbecsülésének döntő tényezője.

A tanulás tágabb értelmezése nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése, hanem a pszichikum módosulása külső tényezők hatására. Az iskola alapfeladata valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődésének, fejlesztésének biztosítása. A tanulás számos összetevője tanítható. Minden nevelő teendője, hogy felkeltse a diák érdeklődését a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon annak szerkezetével, hozzáféréssel, elsajátításával kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni. Biztosítania kell, hogy a tanulók tegyenek szert fokozatos önállóságra a tanulás tervezésében. Vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában. Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket.

Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátítása, gyakoroltatása a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása;
- az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése;
- a csoportos tanulás módszerei, a kooperatív csoportmunka;
- az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása;
- a gondolkodási kultúra művelése;
- az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása;
- az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása;
- az alapkészségek kialakítása. (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

A tanulás fontos színtere és eszköze az **iskola könyvtára és informatikai bázisa**. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulás lehetőségei, amelyhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A **könyvtár használata** minden ismeretterületen nélkülözhetetlen, hiszen informatikai szolgáltatásai az iskolai tevékenység teljességére irányulnak. Használatának technikáját, módszereit – az önálló ismeretszerzés érdekében – a tanulóknak el kell sajátítaniuk.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A **pedagógus fontos feladata**, hogy **megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait**. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. A jól kiválasztott és alkalmazott fejlesztés (tárgyi-cselekvéses, szemléletes-képi és elvont-verbális) módjai eredményesebbek lehetnek, ha életszerű tartalommal telítettek.

A gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztése, különösen az analízis, a szintézis, az összehasonlítás, az általánosítás és konkretizálás erősítése fontos a mindennapokban történő felhasználás szempontjából. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. A fejlesztések rangsorának elején az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése áll. Ezzel párhuzamosan a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb lehetőségek kiválasztásának területeire is nagy hangsúlyt kell fektetni. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek **egészséges életmódra nevelésében**. Minden tevékenységével szolgálnia

kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével az iskolának segítenie kell azoknak a **pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak** a kialakulását, amelyek javítják a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát.

Az egészséges életmódra nevelés tartalmazza az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére nevelést is. A pedagógusoknak fel kell készítenie a gyerekeket, a fiatalokat arra, hogy önálló, felnőtt életükben képesek legyenek az életmódjukra vonatkozó helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani. Fejleszteni szükséges a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást. A pedagógusoknak meg kell ismertetni tanítványaikat a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőivel és ezek elkerülésének módjaival.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az **iskolai környezet** is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a **szociális és társadalmi kompetenciák** tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakítása és erősítése, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában. A szociális kompetenciák fejlesztésében kiemelt feladat a segítséssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos területek erősítése. Ezzel párhuzamosan meg kell határozni a **társadalmi-állampolgári kompetenciák** körét is, nevezetesen a jogaikat érvényesítő, a közéletben részt vevő és közreműködő tanulók képzéséről van szó. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség, szoros összefüggésben az ún. **cselekvési kompetenciák** fejlesztésével.

Kompetenciák

A tudásról alkotott nézetek változásaival változnak az értékelendő tudástartalmak, képességek, kompetenciák. Egy-egy tantárgyi teljesítmény minősítésekor mit, milyen tudás- és kompetencia-együttes értékelésére kerül sor. A tantárgy specifikus, illetve a tantárgyközi tudásról, így **a kulturális kompetenciákról** való gondolkodás segíti az értékelés eszköztárának gazdagítását, valamint céljainak pontosítását. A személyiség fokozottabb figyelembevételéből kiindulva valósítható meg a személyre szabott értékelés, ami azt jelenti, hogy differenciál a tananyag elsajátításában, a bánásmódban és az értékelésben egyaránt. Az új műveltségelemek megjelenése, a régi tudásterületek átstrukturálódása azt jelenti, hogy megnőtt a tantárgyi ismeretek összefüggéseit, a megtanult elemek hatékonyabb, új helyzetekbe történő átvitelét előtérbe helyező tudás iránti igény.

A képességstruktúra elemei:

- **Alapkészségek:** írás, olvasás, számtani műveletek elvégzése, megértés, beszéd
- **Gondolkodási képességek:** kreatív gondolkodás, döntéshozatal, problémamegoldás, előrelátás, hatékony tanulás, érvelés.
- **Személyes minőségek:** felelősség, önértékelés, együttműködés, tisztesség, őszinteség

Az utóbbi időben előtérbe kerültek az ún. **kulcsképessegek** fejlesztésének területei. A kulcsképessegek közé tartozik **a fenti alapkészségek mellett az információ kezelésének** (megtalálásának, szelektálásának, felhasználásának, azaz begyűjtésének, rendszerezésének és csoportosításának) **képessége**, és erőteljesebb hangsúlyt kap a kommunikációs, kapcsolatteremtési és együttműködési képességek fejlesztésének a jelentősége. Ezeket a területeket strukturálja tovább az Európa Tanács oktatási szakértői által felvázolt ún. **kulcskompetenciák** (alapkészségek, központi készségek a foglalkoztatáshoz, élet- vagy szociális készségek).

A képesség fejlesztésével és módszertanával foglalkozó dokumentumok előtérbe helyezik az elemzés, a szintézis, a következtetés, az okkeresés, az összehasonlítás, az értékelés, a bizonyítás és érvelés területeit.

Kulcskompetenciák:

- A komplexitás kezelésére való képesség (pl. a nyitott és bizonytalan helyzetek kezelésének képessége).
- Perceptív kompetencia (pl. a releváns és a nem releváns dolgok közötti különbség észlelése).
- Normatív kompetencia (pl. a szabályoknak megfelelő és nem megfelelő dolgok megkülönböztetésének és az elfogadható mértékű eltérések megítélésének képessége).
- Kooperatív kompetencia (pl. a bizalom és a gyanakvás közötti mozgás képessége).
- Narratív kompetencia (például a dolgok közlésének, visszaadásának képessége).

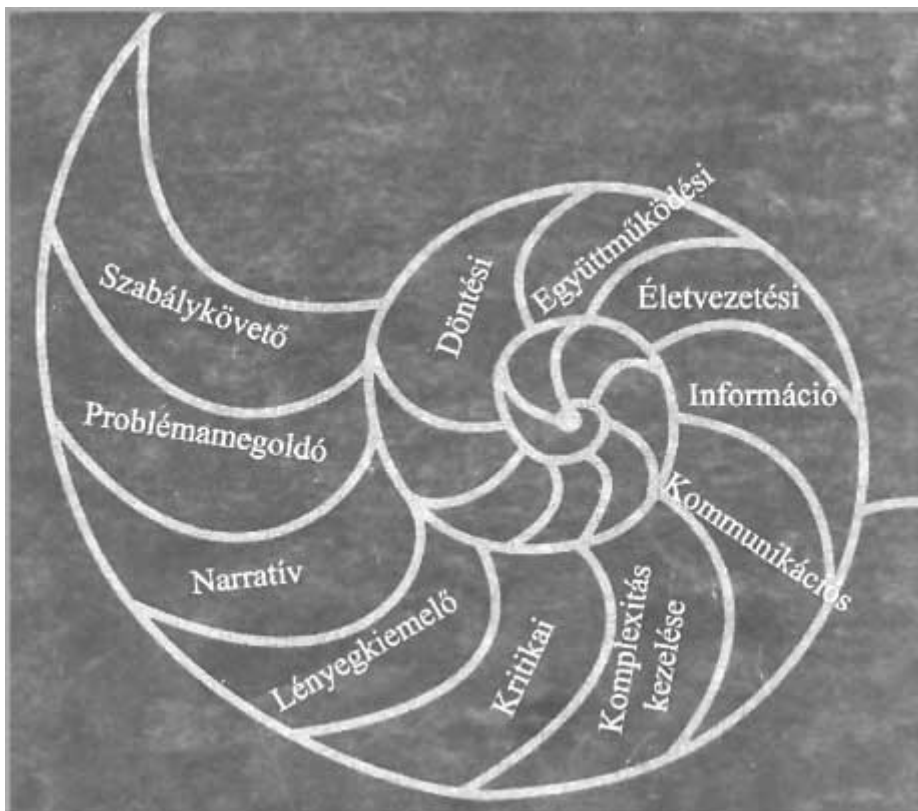
Személyes és szociális kulcskompetenciák az egyénnek az a képessége, hogy az egyén:

- tudja azonosítani, értékelni és megvédeni forrásait, jogainak korlátait és szükségleteit,
- projekteket alkosson és vezessen, ehhez stratégiákat fejlesszen ki,
- rendszerszerűen helyzeteket, relációkat és erőviszonyokat tudjon elemezni,
- együttműködjön,
- demokratikus szervezeteket, cselekvési rendszereket építsen ki és ilyenekben működjön,
- konfliktusokat menedzseljen és oldjon meg,
- szabályoknak megfelelően játsszon, használja és értelmezze e szabályokat,
- a kulturális különbségeken keresztül és ezek felett kialakított rendet alkosson.

A Nat módosításával előtérbe kerül a valós, életszerű helyzetekhez köthető, a mindennapi életben jól alkalmazható, **minőségi iskolai tudás**. Ezek csoportjai és főbb jellemzői:

- **Intelligens tudás**, amelynek keretén belül a megtanultak belső összefüggéseire, a tantárgyi tudáselemek összekapcsolására helyeződik a fő hangsúly. A tudástranzfer kialakításáról, fejlesztéséről van szó, azaz a megtanultak új szituációban történő alkalmazásáról, más területekre történő átviteléről. Két eleme érdemel különös figyelmet: a kreativitás fejlesztése, illetve a tanulási technikák sokoldalú alkalmazásának erősítése.
- **Eszközjellegű tudás**, amelyben a tanulók kompetenciái (rutinok, készségek, képességek, jártasságok) eltérő tudástartalmak mentén fejlődnek. Ez a tantervi tananyagtartalom újragondolását is jelenti. Nevezetesen érdemes elkülöníteni két szintet. Az első szinten az a tantervi tartalom található, amely részletes felsorolás formájában megadja adott terület, tantárgy legfontosabb adatait, témáit, témaköreit, fogalmait, képleteit, helyneveit, személyeit, műveit, nyelvtani szabályait stb. A második szinten található az a tartalmak, amelyek több téma együttesét, csomópontjait jelentik, összefüggésekre, kulcsfogalmakra helyezik a hangsúlyt és a kultúrák közvetítés szempontjából relevánsak.
- **Alkalmazható tudás**, amelynek segítségével a tanulók nagy többsége eljut a megértés és alkalmazás szintjére, lehetővé válik a magasabb gondolkodási műveletek kellő alapok mentén történő fejlesztése. Képesé válnak a diákok a változásokat kezelni, az élethöz szükséges döntéseket meghozni.

A Nat kiemeli a kommunikációs, a narratív, a döntési, a szabálykövető, a lényegkiemelő, az életvezetési, az együttműködési, a problémamegoldó, a kritikai, valamint a komplex információk kezelésével kapcsolatos képességeket, kulcskompetenciákat.

Kulcskompetenciák Forrás: Vass Vilmos: A Nemzeti alaptanterv felülvizsgálata

A kulcskompetenciák fenti csoportjai egyensúlyba helyezik az értelmi és érzelmi intelligencia területeit, valamint a megismerési, érzelmi-akarati és mozgásos követelményeket.

IV. MILYEN LEHETŐSÉGEKET REJT A GYERMEKEK SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA KEZDŐ SZAKASZÁBAN?

A szöveges kifejezés lehetőséget kínál arra, hogy valóban pedagógiai értékeléssel és ne csupán numerikus minősítéssel adjunk visszajelzést a tanuló fejlődéséről. Témánk szempontjából fontos tisztáznunk, hogy hogyan is értelmezhetjük a pedagógiai értékelést?

A pedagógiai értékelés lényege a **viszonyítás**, – viszonyítás a követelményekhez, a tanuló korábbi teljesítményeihez, a társakhoz.

Az értékelés **információkat** ad a célok megvalósulásának mértékéről és szintjéről.

Az értékelést olyan **folyamatnak** is tekinthetjük, amelyben összefüggéseket keresünk a célok, a folyamat és az adott, aktuális állapot között.

Az értékelés számos módon **kifejezhető**:

- metakommunikációs jelzésekkel,
- szóbeli vagy írásbeli véleménnyel,
- pontozással,
- százalékkértékkel,
- szimbólumokkal,
- tárgyakkal,
- osztályzattal,
- a felsoroltak kombinációival.

A fentiekből egyértelműen következik, hogy a minősítés semmiképpen nem azonosítható az osztályozással, hiszen annak csupán egyik módja, még akkor is, ha ez tekinthető pedagógiai munkánk tradicionális eszközének.

Az iskolák jelentős részének mindennapi gyakorlatában mintha végzet-szerűen tartoznának össze:

- az iskola és osztályozás,
- a tanulás és osztályozástól való félelem,
- nem a tudásért, hanem az osztályzatokért zajló küzdelem.

Tudjuk pedig, hogy az osztályozás a többi értékelési módhoz hasonlóan hosszú történeti fejlődés eredménye. Tény az is hogy ma már sem a ha-

zai, sem a nemzetközi pedagógiában nem tekinthető az iskolai élet természetes és nélkülözhetetlen velejárójának.

Az osztályozás története a XVII. században kezdődött. A gyerekek **rangsor** alapján ültek, - elől a legjobbak foglaltak helyet, minél hátrébb ült valaki, annál rosszabb volt a minősítése.

- aki az első padban ült, az jeles volt (eminens),
- a következő csoport neve: első rend (prima classis),
- a gyengébbek csoportja: második rend (secunda classis),
- a rossz tanulók csoportja: harmadik rend (classis tertia).

Gyakorlatilag az elmúlt évszázadokban az osztályozás csak apróbb elemeiben módosult, az **egyes** hol az első jelentésében, vagy éppen a leggyengébb minősítésében volt jelen. Az ötfokú skála rögzült, de volt, amikor négy, illetve hét számjegy közül lehetett választani. A megnevezésekben is történtek némi változások: kitűnő (7), jeles (6), jó (5), közepes (4), elégséges (3), gyenge (2), elégtelen (1). Sokáig élt az összesített átlag, azaz a tantárgyból elért eredmények alapján egy jegy tükrözte a tanulói teljesítményt.

Az 1862/63-as tanév döntő változása volt, hogy nemcsak az egyes tantárgyakat bírálták el, hanem a magatartást, a figyelmet és szorgalmat is:

- magatartás példás (1), jó (2), tűrhető (3), rossz (4);
- figyelem kellő (1), feszült (2), változó (3), szórakozott (4);
- szorgalom ernyedetlen (1), kellő (2), hanyatló (3), csekély (4).

Az 1930-as évek végén a szorgalom helyett „rendszeretetet” értékelték. Jelentős változás volt 1948-tól: míg addig az alacsonyabb szám volt a jobb, most megfordult a helyzet, a magasabb szám lett a jobb (1-7-ig alkalmazott skála).

Újabb állomás 1950, amikor az összes hazai oktatási intézményben négy magatartási és öt szaktárgyi osztályzat jelent meg, (5-ös a legjobb, 1-es a legrosszabb osztályzat). A magatartás jegy harmadik fokozata 1952-ben „megfelelőre”, 1955-ben „kifogásolhatóra” módosult. Visszatért a szorga-

lom minősítése a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) elnevezések használatára.

A szaktárgyi értékelésre 1950-ben bevezetett fokozatok ma is változatlanul érvényesek. Az 1978-as tanterv a tananyag minimum és optimum szintjének meghatározásával kísérelte meg a tantárgyi 2-es és 5-ös osztályzat tartalmi feltételeit megadni. A jelenleg érvényben lévő Nemzeti alaptanterv ilyen kritériumokat nem szab meg.

Az osztályozás eltörlése – különösen az iskoláztatás kezdő szakaszában, – **külföldön igen elterjedt gyakorlat.** Svájcban, valamint Németország egyes tartományában, de Belgium flamand részén is elterjedt az osztályozás nélküli értékelés elsősorban az első és második osztályosok képzésében.

Finnországban a pedagógus joga eldönteni, hogy az első két osztályban osztályoz-e, vagy szóbeli formában értékel. Lichtensteinben az 1. osztályban, Portugáliában az 1–3. osztályban általánossá vált az osztályozás nélküli értékelés. Az osztályozás kizorítása nem marad minden ország esetében csak a kezdőszakasz szintjén. Néhány országban az alapképzés teljes időtartama alatt szakítottak az osztályozással, fontosabbnak tartva az egészséges személyiségfejlődést, mint a teljesítménykényszert. Így például Norvégiában az 1–6. évfolyamok, Svédországban, Dániában az 1–7. évfolyamok, Olaszországban pedig az 1–8. évfolyamok során nincs osztályozás.

A magyar oktatáspolitikában is évtizedek óta visszatérő probléma az osztályozás nélküli értékelés. Az 1970-es évek elején intenzíven került napirendre az iskolai értékelés: az 1–2. osztályban el kellett törölni az osztályozást, az 5–6. évfolyamokon a „belépő tantárgyakat“ az első félévben nem volt szabad osztályozni.

Bevált gyakorlat maradt a mai napig, hogy az első osztályos gyerekek nem kapnak osztályzatot, értékelésük az egész tanévben szóvegesen történik.

Az értékelés funkciói:

- Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.

- Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás, szelekció, amely egy-egy tanítási-tanulási periódus végén regisztrálja az eredményeket, a pedagógusnak, szülőnek, tanulónak ad információkat.

A szöveges értékelés mindhárom funkciót képes árnyaltan és differenciáltan ellátni. Lehetővé válik és alapvető elvként a gyakorlatban érvényesíthető a gyermek érdeklődésének, adottságainak, tulajdonságainak, életkori sajátosságainak, saját fejlődési ütemének, otthoni körülményeinek, pillanatnyi állapotának stb. figyelembe vétele.

A hangsúly az érés, fejlődés, tanulás folyamatjellegének elfogadásán van. A gyermek önmagához képest mért fejlődését állítja a középpontba. Természetesen a követelményekhez viszonyított előmenetele is értékelésre kerül. Az értékelés pillanatnyi állapotot rögzít, (s ez még a minősítéskor is igaz), nyitottságot mutat a gyermek problémái iránt, és a fejlődés lehetőségei iránti bizalmat fejezi ki.

A személyre szabott differenciált értékelés azért is ösztönző hatású, mert a tanuló megtapasztalhatja a tanítónak az ő személyére irányuló figyelmét, pozitív, biztató hozzáállását. Harmonikus viszony esetén a gyermek vágyik arra, hogy megfeleljen a pedagógus elvárásainak, jól teljesítsen.

A szöveges értékelés, mivel a gyermek sokféle tevékenységére, megnyilvánulására reagál, felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából. Ezzel a közösség értékrendje is szilárdabbá válik, valamint könnyebben illeszkednek társaik közé a rosszabb tanulmányi eredményű gyerekek is, hiszen elismertté válnak más típusú pozitív értékeik, tulajdonságaik, teljesítményeik is.

V. AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS AZ EGYES PEDAGÓGUSOK PEDAGÓGIAI MUNKÁJÁNAK ÖSSZEANGOLÁSA A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS BEVEZETÉSÉVEL

A szöveges értékelés bevezetése még inkább a gyermek egész személyiségének vizsgálatára, sokoldalú megismerésére, elfogadására, a folyamatos fejlődéséről való gondolkodásra készíti a tanítókat. Ez ugyan többletmunkával jár, olykor a korábbi szemlélet alakítását, korrekcióját is megkívánja, de a befektetés megtérül: a diákokkal folytatott közös munkának olyan lehetőségei nyílnak meg, olyan bizalmasabb, közvetlenebb kommunikáció alakulhat ki, annyival nőhet a gyerekek motivációs szintje, hogy mindenképpen az előnyök kerülnek előtérbe és nem a felmerülő nehézségek.

A tantestületek vezetőinek a kellő támogatást, segítséget kell adniuk a pedagógusok számára ahhoz, hogy ezt az új feladatot frusztráció, szorongás nélkül, felkészülten, jó szívvel tudják teljesíteni.

A tantestületekben elengedhetetlen a szöveges értékelés elkészítésével kapcsolatos közös munka lehetőségeinek, a kölcsönös segítség formáinak kialakítása (munkaközösségi megbeszélésekkel, az értékelés szempontjainak összehangolásával, az értékelési eljárásról való tájékoztatás fórumainak meghatározásával).

A szöveges értékelés bevezetése módszertani sokszínűsége is ösztönöz. Természetesen a módszertani megújulás, a személyközpontú pedagógia megvalósításának igénye már nem új törekvés és gyakorlat a közoktatásban. Többféle módszer alkalmazása nagyobb lehetőséget nyit a tananyag megtanítására, a tanóra hatékonyságának növelésére, a gyermekek mindenoldalú fejlődésére, de az árnyalt értékelésre is.

- A tananyag differenciált, különböző képességekhez mért feldolgozása, elsajátíttatása lehetővé teszi az egyéni ütemű haladást, kevesebb kudarcot eredményez.
- Az egyéni munka fejleszti az önállóságot, önértékelést.
- A projekt alapú, személyes tevékenységekre, tapasztalatokra, élményekre építő tanítás olyan értékeket hozhat felszínre, ami a ha-

gyománys tanítási, tanulási folyamatban sosem derülne ki, s így az értékelésben sem kaphatna helyet.

- A kooperatív tanulási technikák fejlesztik a gyerekek felelősségérzetét, együttműködési készségeit és még sok más olyan képességet, amelyek a hosszabb távú sikerességhez nélkülözhetetlenek.

A szöveges értékelés hatással van az egész oktatási és nevelési folyamatra, mert ugyan lezárását jelenti egy-egy időszaknak, de hogy az értékelés tartalmilag milyen lesz, milyennek kell lennie, azt tudatos tervezés és folyamat előzi meg. E folyamat több elemet foglal magába:

a tananyaggal kapcsolatban:

- mit tanítunk és miért,
- mi a célunk vele,
- milyen módszereket és tanulásszervezési technikákat alkalmazunk,
- mi a követelmény,
- mi az a minimum, amit mindenkinek tudni kell,
- mit tekintünk optimumnak,
- milyen készségeket és képességeket szeretnénk fejleszteni és ebben mi az elvárt szint.

a diákokkal kapcsolatban:

- önmagához képest hogyan fejlődik a szaktárgyban,
- milyen lehetőségei vannak a továbblépésre,
- osztályfőnökként hogyan látjuk a helyzetét, viselkedését, közösségi együttműködésének, személyiségének alakulását.

Átgondolt, határozott elképzeléseken nyugvó tanítói munka nélkül nem születhet semmilyen megalapozott, hiteles értékelés.

VI. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS KONCEPCIÓJÁNAK LÉNYEGE

A szöveges értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai a következők lehetnek:

- az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyerekeknek szóljon,
- alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet,
- nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart,
- a gyerek lehessen aktív részese a saját fejlődésének,
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodhasson a gyermek fejlődéséről.

A szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények az alábbiakban összegezhetők:

- minősítés – központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze,
- vegye figyelembe az életkori sajátosságokat,
- legyen összhang a Nat, a pedagógiai program, a helyi tantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között,
- jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés,
- személyre szóló és ösztönző jellegű legyen,
- a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni,
- konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára.

VII. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS BEVEZETÉSE AZ ISKOLÁBAN

A pedagógusok

Az iskolák és pedagógusaik többsége számára új feladatot jelent ennek az értékelési megoldásnak a bevezetése. A pedagógiai program kimunkálása során a helyi igényeknek és helyzetnek megfelelően kell megtervezni és bevezetni a szöveges értékelést az adott iskolában. Az előkészítő mun-

ka része az intézmény pedagógiai programjának, oktató-nevelő munkájának közös végiggondolása abból a szempontból, hogy az egyéni bánásmód, a speciális nevelési igények, a személyközpontú pedagógia, az integráció, a differenciálás, amely elvek ma már szinte minden közoktatási intézmény célkitűzései között ott vannak, hogyan hasznosíthatók, „fordíthatók le” a szöveges értékelés gyakorlatára.

Segítséget jelent, ha a tantestületek nevelési értekezlet keretében rövidebb, bevezető továbbképzésen vesznek részt, ahol lehetőség nyílik a felmerülő kérdések, kételyek megvitatására is. Sort lehet keríteni olyan külső szakemberekkel, esetleg alternatív iskolák pedagógusaival való találkozásra is, ahol a pedagógiai elveken kívül a leggyakorlatibb, mindennapi technikai problémák, megoldások is előkerülhetnek.

A legnagyobb segítséget a tanítók egymásnak tudják adni. Ehhez természetesen megfelelő légkör, bizalom és elfogadás szükséges. Amennyiben az azonos gyerekeket, azonos tantárgyakat, azonos évfolyamot stb. tanító pedagógusok közösen gondolkodva, együttműködve készítik első szöveges értékeléseiket, ez mindenképpen nagy biztonságot ad és hosszabb távon, más kérdésekben is igen hasznos lehet az együttes munka élménye és hozadéka.

Nagyon fontos, hogy ne alakuljon ki ellenérzés, elutasítás a szöveges értékeléssel kapcsolatban. Bár többletmunkát jelent, de nem érdemes misztifikálni a feladatot, éppen úgy megtanulható, mint bármilyen más pedagógiai eljárás. Nem szabad türelmetlennek lenni a bevezetés időszakában. Olyan megoldás ajánlható, amelyben a pedagógusok elfogadják, hogy egy tanulási folyamat során a szempontok és elvárások figyelembevételével törekednek a minél jobb minőségű szöveges értékelések elkészítésére, és ha ez kezdetben nem megy zökkenőmentesen, akkor erőfeszítést tesznek arra, hogy ezen a téren is fejlődjenek önerőből és kollégáik segítségével.

A szülők

A szülők számára alapvető változás a szöveges értékelés bevezetése. Többségük nem ismeri ezt a formát, ezért elbizonytalanodnak, ha a megszokott ötfokú skála helyett egy másik értékelési rendszerrel találkoznak. Gyakran érzik úgy, hogy szülői kompetenciájuk korlátozódik, ha nem a megszokott módon kapnak egyértelműen értelmezhetőnek gondolt információt gyermekük teljesítményéről, társaihoz viszonyított

eredményeiről. Miközben tiszteletben tartjuk a szülők jogos igényeit arra, hogy pontos tájékoztatást kapjanak gyermekük előmenetelével kapcsolatban (hiszen erre a tartalmas szöveges értékelés még alkalmasabb, mint az egyszerű osztályzat), együttműködésre kell ösztönöznünk őket abban, hogy egy számukra még kevésbé ismert értékelési formában is el tudjanak igazodni, értsék az alapelveit, előnyeit, gyakorlati hasznát. Szülői értekezletek kiemelt témaként kell választanunk a szöveges értékelést, el kell mondani, hogy mire szánjuk, hogyan illeszkedik ez a módszer az iskola értékrendjébe, értékelési rendszerébe, hogy mi a szöveges értékelés és az osztályzatok viszonya, hogy igényeljük a szülői reflexiót, visszajelzést, és hogy ennek milyen fórumai, formái vannak.

A szülőkkal előzetesen beszélgetni kell mindezekről a kérdésekről, minden tájékoztatást meg kell adni ahhoz, hogy jól tudják fogadni a szöveges értékelést, hogy ne törekedjenek a szöveg azonnali jegyre fordítására, hogy érzékeljék azt a személyes törődést, amit ez az értékelési forma is erősít, hogy képesek legyenek látni gyermekük igényeit, lehetőségeit, képességeit, teljesítményét, önmagához mért fejlődését, egyéni útját.

Ez a folyamat, közös munka a szülőkkal, sokkal könnyebb, ha a pedagógussal megfelelő partneri, bizalmi légkör alakult már ki korábban. Amennyiben nem, fokozottan törekedni kell ennek kialakítására. A szülőknek azt kell érezniük, hogy bármikor fordulhatnak értelmező kérdéseikkel a tanítóhoz, az első szöveges értékelések olvasása után, szervezett találkozási lehetőséget kell biztosítani arra, hogy minden kérdésükre választ kapjanak.

A diákok

A diákokat meg kell tanítanunk a szöveges értékelés használatára, hasznosítására.

A diákoknak meg kell ismerniük az értékelési szempontjainkat. Egyértelművé kell tennünk, hogy melyek azok az értékek, amelyeket preferálunk, melyek azok a magatartásformák, amelyek elfogadhatatlanok számunkra. Mire vagyunk figyelemmel, amikor osztályfőnöki értékelést írunk, mire, amikor szaktárgyit.

Amennyiben a gyerekek tisztában vannak a követelményekkel, folyamatosan, árnyaltan értékeljük magatartásukat, teljesítményüket, jól fogadják

majd a szöveges értékelésünket is, mert az nem lesz meglepetésszerű ítélet a számukra, hanem csak visszatekintő összegzés egy folyamatról. Ha mindig nyitva áll a visszakérdezés, párbeszéd lehetősége, akkor természetessé válik számukra ez az értékelési forma is.

Akkor hatásos és nevelőerejű a pedagógus szöveges értékelése, ha egy komplex értékelési folyamat része: az önismeret, önértékelés, tervezés, vállalás, mások megítélése, véleményformálás, empátia, érdekérvényesítés, segítségkérés és -elfogadás szintén tanítható, fejleszthető aspektusai a tágabb értelemben vett értékelésnek.

VIII. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS MŰFAJAI

Ma már nagyon sok iskolában értékelnek szövegesen. Így természetesen jellemző a műfaji sokféleség is. Ez egyáltalán nem baj, hiszen a műfaj megválasztásánál elsősorban a helyi adottságokat, kapacitást kell figyelembe venni. A leglényegesebb szempont a tantestületen belüli konszenzus és közös értékrend, eljárás, hiszen csak így születhetnek hiteles, mindenki számára elfogadható, jó minőségű, értékelések.

A szöveges értékelésnek számtalan formája lehetséges. A leggyakrabban előforduló műfajok:

1. Szabad, előzetesen meghatározott kötelezően alkalmazandó szempontok nélküli szöveges értékelés:

Szélsőséges példája a Waldorf pedagógusok értékelő verse, amelyet maguk írnak tanítványaikról minden év végén, és amelyek gyakran metaforikus formában rögzítik értékelésüket, benyomásaikat. Talán nem kell hangsúlyozni, hogy ilyen fajta megközelítésnek milyen hozadéka lehetnek a közös munkában és személyes viszonyban.

Előfordulhat, hogy a tanítónak nagyon személyes vagy valamilyen okból egy témakört, néhány jellemző momentumot érintő mondandója van az adott időpontban tanítványa számára, ekkor ez a szinte levél-forma, kötetlen értékelés a legmegfelelőbb.

2. Előzetes szempontok alapján, szabadon fogalmazott szöveg:

Ez a forma a legelterjedtebb és talán a legrugalmasabb is, hiszen nem kell automatikusan minden szempontról írni, ki lehet választani az aktuálisan legfontosabbat az osztály, csoport vagy adott gyerek szempontjából, így kellően személyes, de ugyanakkor strukturált is lehet.

Ehhez a műfajhoz a tantestületen belül, vagy az egy évfolyamon, vagy egy osztályt, azonos gyerekeket tanítók körében előzetesen meg kell határozni az értékelés szempontjait, például:

Osztályfőnöki értékelés:

- együttműködés a társakkal és tanárokkal,
- konfliktuskezelés,
- a szabályok betartása,
- a közösségben, osztályban elfoglalt hely,
- felelősségtudat,
- kezdeményezőkézség,
- önbizalom,
- az érdekérvényesítés képessége stb.

A tanulás értékeléséhez általában:

- a munkavégzés rendezettsége,
- a munkafegyelem,
- a felszerelés,
- a házi feladat megléte,
- az odafigyelés és összpontosítás,
- az önállóság,
- a segítségkérés és adás,
- az együttműködés,
- az érdeklődés,
- az aktivitás,
- a munkatempó,
- a hatékonyság stb.

Ugyanígy az elvárható szintnek, képzési területeknek, tematikának, tananyaggal kapcsolatos követelményeknek megfelelően a szaktárgyi értékelési szempontok is megfogalmazhatók. Ezek egybeeshetnek az alábbi „aláhúzás, bekarikázás, beikszelős” műfaj értékelési szempontjaival is, de ebben az esetben a szempontok figyelembevételével, mondatokban fogalmazzuk értékelésünket.

3. Előre meghatározott, nyomtatott skála szerinti értékelés:

Ennél a formánál a tantárgyak, szociális kompetenciák mellett általában négy-öt értékelési kategória áll. A tanító megjelöli a felsorolt minősítések közül azt, amit igaznak, megfelelőnek tart. Például szolgálhat az első osztály számára egy bizonyítványminta:

(A megfelelő értékelés aláhúzendó.)

Szociális fejlettség:

- Együttműködése: aktív, nyitott, udvarias, változó, visszahúzódo,
- Szokásrendszerhez való viszonya: megbízható, változó, kialakulatlan, elutasító,
- Önértékelése: alapos, valós, ingadozó, fejlesztésre szorul.

Matematika:

- Számfogalom: kialakult, pontos, bizonytalan, kialakulatlan,
- Alapműveletek végzése: biztosan tudja, bizonytalan, nem tudja,
- Szöveges feladatok összefüggéseit: alkalmazza, megérti, felismeri, nem alkalmazza,
- Geometriai alakzatok felismerésében: biztos, jártas, pontatlan, tájékozatlan.

Kétségkívül ez a típusú értékelés a legkönnyebben, leggyorsabban kitölthető. Ugyanakkor korlátozhatja a pedagógus véleményalkotását a diákokról. Az értékelési szempontok jegyre lefordíthatóak. Az értékelési kategóriák gyakran a személyiséget minősítik: „visszahúzódo”, vagy túl általánosak: például a „biztos”, „jártas” közti különbség nehezen megfogható. Ennek a műfajú szöveges értékelésnek a bevezetését csak nagyon körül-

tekintő előkészítő munka, a fogalmak, kategóriák közös értelmezése, tisztázása után ajánljuk.

Sok iskolában szokás, hogy az egyéni szöveges értékelés mellett az osztályt, csoportot is értékeli a tanító. Leírja, hogy milyen tananyagot tanultak, milyen módszerrel, eredménnyel, hogy mennyire elégedett az osztály munkájával, mi okozott örömet, nehézséget a közös munka során. Ezt a néhány sort mindig nagyon szívesen olvassák a szülők és gyerekek, mert könnyebben orientálódnak ennek segítségével az egyéni értékelés olvasásakor.

IX. A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS PEDAGÓGIAI, MÓDSZERTANI SZABÁLYAI

A szöveges értékelések írásakor, amennyiben szabadon, mondatokban megfogalmazott véleményt írunk (de esetenként, ha előre megírt szempontok alapján jellemző minősítéseket húzunk alá, akkor is), van néhány szabály, megfontolandó tapasztalat, amit érdemes figyelembe venni.

- Érdemes eldönteni, hogy kinek szól a szöveges értékelés, elsősorban a szülőnek vagy a gyerekeknek, esetleg mindkettőjüknek. A megközlítésnél, a szöveg megformálásánál ezt tekintetbe kell venni.
- Mindig törekedni kell az egyértelmű, pontos, nyelvi és stilisztikai szempontból igényesen megfogalmazott, érthető fogalmazásra.
- Minden tantestületnek, pedagógusközösségnek meg kell szabnia a szöveges értékeléssel kapcsolatos mennyiségi és minőségi elvárását önmagával szemben, meg kell állapodnia abban, hogy melyik időszak, teljesítmény milyen típusú, műfajú mennyiségű értékelést kíván, ki kell alakítania az értékelési folyamat egyes lépéseit, metodikáját.
- Kollégáinkkal együtt, közösen gondoljuk át és fogadjuk el azt a szempontrendszert, amelyet valamennyien fontosnak, értékelendőnek tartunk, amelyek vezérfonalai lehetnek értékelésünk megírásának.
- A szöveges értékelés nem teljesítményelvű: miközben nem mond le a hagyományos ismeretszerzésben elért eredmények értékelésé-

ról, a társas kapcsolatokat, az önismeret fejlődését és még számos szociális kompetenciát egyenrangúnak tekinti az intellektuális teljesítménnyel.

- Az értékelés sugalmazza azt az elvárást, amely szerint a gyerek legyen aktív részese a fejlődésének, vállaljon felelősséget, szerepet saját tanulásában.
- Az értékelés legyen személyre szabott, differenciált, árnyalt, a diákok valódi figyelmet, odafordulást, segítőkészséget tapasztalhassanak a pedagógus részéről.
- A diák aktuális állapotát, viselkedését, teljesítményét rögzítsük, ne mondjunk ítéletet (különösen az egész személyiségre vonatkozót ne), ne vonjunk le sommás következtetéseket, ne adjunk önmagát beteljesítő jóslatokat, tartsuk fenn a tévedés jogát, vagy legalábbis kerüljük a tévedhetetlenség látszatát.
- Értékelésünk legyen előremutató, az elérendő célhoz konkrétan utat mutató.
- Mindig vegyük figyelembe a gyerek önmagához mért fejlődését, képességeit, lehetőségeit, hogy reális és méltányos értékelést tudjunk adni!
- Törekedjünk arra, hogy minél teljesebb kép, sokféle érték derüljön ki a gyerekekről, ezért vizsgáljuk tevékenységüket, viselkedésüket, munkájukat, megnyilvánulásait minél többféle szituációban (ha van, akkor saját óráinkon kívül más kolléga által tartott órákon – (hospitálás) –, iskolai rendezvényeken, iskolán kívüli programokon, stb.).
- A kudarc okozta szégyen, feszültség kerülendő, de magával a kudarcral, szembe kell nézni, a szóveges értékelés kritikát, negatívumot is tartalmazhat. Ugyanakkor észre kell venni a gyerek próbálkozását, a nehézségekből való kilábalás szándékát is.
- Dolgozzuk ki önmagunk számára azt a módszert, ahogy munkánk során rögzítjük az egyes diákok eredményeit, jellemzőit, erőnyeit és hiányosságait, vele kapcsolatos tapasztalatainkat.
- A szóveges értékelés írásakor legyünk tudatában annak, hogy mit adunk a gyerekeknek az értékelés, kritika, visszajelzés kommunikációjára, alapvetően járulunk hozzá saját önértékelésük, értékrendjük kialakulásához.

A szöveges értékeléssel kapcsolatos törvényi kötelezettség teljesítése, s saját intézményünk hatékony működése érdekében feladatunk, hogy kidolgozzuk a szöveges értékelés számunkra legmegfelelőbb helyi rendszerét.

A munkafolyamat javasolt lépései a következők:

1. A törvényi szabályozás értelmezése,
2. A szöveges értékelés iskolai koncepciójának kimunkálása,
3. A szöveges értékelés technikai megoldásai,
4. A szöveges értékelés rendszerének összetevői:
 - A helyi értékelés alapelvei (ki, mikor, miért, hogyan, mit értékel),
 - Az értékelési funkciók meghatározása (diagnózis, formatív, szummatív értékelés),
 - Az értékelés módjai (szóbeliség, írásbeliség aránya).

A szöveges értékelés dokumentumai

A törvény 72.§ (2) bekezdésének ismerete fontos a szöveges értékelés szempontjából is. Az iskolában csak olyan bizonyítvány alkalmazható, amelyet az Oktatási Minisztérium jóváhagyott. Azonban az iskolai nyomtatványok (az év végi bizonyítvány kivételével) az OM által szabályozott rendszer alkalmazásával (személyiségi, adatvédelmi, biztonsági követelmények megtartásával) elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt nyomtatott formában is elő kell állítani, és meg kell őrizni. (részletesen: közoktatásról szóló törvény 70.§–73.§)

A nevelési-oktatási intézmények ügyintézésének és iratkezelésének általános szabályait és a tanügyi nyilvántartások kezelését a többször módosított 11/1994. (VI.8.)MKM rendelet előírásai tartalmazzák. A tanügyi nyilvántartások közül az osztálynapló, a törzslap és a bizonyítvány vezetésében jelent változásokat a szöveges értékelési gyakorlat. Az alábbiakban bemutatjuk az első osztály számára tervezett bizonyítványmintát és az ehhez készült **kitöltési útmutatót**.

1. 1–3. évfolyamon – félévkor és év végén, továbbá a negyedik évfolyamon félévkor – szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul. A minősítésnek a tanuló teljesítményére, szorgalmára, magatartására vonatkozó megállapításokat kell tartalmaznia.
2. 1–3. évfolyamokról kiállított bizonyítványok „Záradék” rovatába kell bejegyezni a tanuló továbbhaladását segítő nevelőtestületi döntéseket, szülői kéréseket, és a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos egyéb megjegyzéseket.
3. 1–3. évfolyamokon a tanuló szöveges minősítése az oktatási miniszter által engedélyezett bizonyítvány pótlapon (pótlapokon) történik. A kitöltött pótlap a bizonyítvány része. A pótlapot a bizonyítvány borítólapjának tárolójában kell elhelyezni. A pótlap kiállítását a kiállító köteles a bizonyítvány pótlap-jegyzékében (a megadott rovatok kitöltésével) igazolni.

X. SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSI MINTÁK

„A gyermek fejlődése szempontjából döntő fontosságú, hogy érezze, nemcsak szeretik, hanem olyannak szeretik, amilyen”

(Hermann Alice)

1. Kincskereső Iskola Budapest

A Kincskereső Iskolában az értékelés minősítő szerepe helyett a fejlesztő tartalom kerül előtérbe, mely magába foglalja a korrekció módját is. A gyerekek lassan megtanulják mit, hogyan értékel a tanár, az osztály. Iskolalévélben kap tájékoztatást a szülő és a gyermek a félévi és év végi állapotról.

A Kincskereső Iskolában a párbeszédhez a gyermek is hozzászól. A hosszabb időszakot átfogó értékelés tartalmilag a tantárgyak keretén belül határozza meg az elért szinteket. Jutalmazási rendszereket alakítanak ki, melyeket gyakran váltanak. Például egy-egy időszakban a kincses-ládába gyűjtenek tallérokat, vagy a vár bevételeire készülnek lépcsőről-lépcsőre jutva. A változtatásokkal a gyengébb tanulóknak is új versenyhelyzetet teremtenek.

Részlet a Kincskereső Iskola írásos szöveges értékeléséből

Ilyennek látunk

Kiegyensúlyozott – szemlélődő – változó hangulatú – nyugtalan *vagy az iskolában.*

Megfontoltan, a munkát megszervezve – kezdeményezést elfogadva – vonakodva
kapcsolódsz be életünkbe.

Lendületes – elfogadható – kényelmes – lassú – nehézkes *a munkatempód.*

Magadtól – magyarázatot kérve – folyamatos segítséssel *oldod meg a feladatokat.*

....

Anyanyelv

Színesen, jó kiejtéssel – megfelelő szóhasználattal – összefüggéstelenül

mondod el az élményeidet, olvasmányaidat.

Ötletesen – ügyesen – ritkán *dramatizálsz.*

Kifejezően, pontosan – jó tagolással, kevés hibával – szóismétléssel,
toldalék és betűhibával *olvasod a szövegrészeket.*

...

Örömmel, – új ismereteket gyűjtve – még nem eleget *forogtad a könyveket.*

Matematika

Biztosan, gyorsan – megfontoltan, helyesen – tévesztve *Számolsz fejben.*
Sokféle, célszerű – már jól begyakorolt *terved van a feladatok megoldásában.*

.....

*A szabály megértésével és folytatásával – folytatásával – felismerése nélkül, hibásan
oldod meg a feladatokat.*

Természetismeret

.....

Megfogalmazva az összefüggéseket – jól megtanulva – a hallottakat elismételve
mondod el az ismereteket.

Tevékenyen óvod, mert fontos – még nem eléggé fontos
számodra a természet védelme.

Idegen nyelv

Gazdag – megfelelő – szegényes *a tanultakhoz képest a szókincsed.*

....

Alkotóan, önállóan – kis segítséggel – nehezen *tudod alkalmazni a tanultakat.*

Rajz és kézművesség

...

Terveidnek megfelelően – irányítással jól – még gyakorlatlanul
használsz az eszközöket.

Ének-zene

.....

A megadott szempontokra figyelve – élvezettel – nehezen összpontosítva
Hallgatod a zenét.

Mozgás

Kedvvel – elfogadva – változó hangulattal – kérésre is nehezen *Sportolsz.*

Kitartóan – könnyen feladva – bátortalanul *Küzdesz.*

Ügyesen – biztosan – bátortalanul *Mozogsz a vízben.*

2. Rogers Iskola Budapest

A **Rogers Iskola** negyedévi és háromnegyedévi értékelést tart a tanév rendjében meghatározott időszakban (általában november 1-15. és április 1-15. között) Ennek tartalmában az akkor aktuálisnak tartott egy-két szempont szerint adnak visszajelzést, például a gyerekek érzése, gondolatai, örömei, bánatai, sikerei, kudarcai az órákkal, tanárokkal, osztálybeli helyzetükkel, szereplésükkel kapcsolatban. Állapotkép és önértékelés is együtt.

Részlet a Rogers Személyközpontú Iskola írásos szöveges értékeléséből

A megfelelő helyre jelek (pl. virágok) kerülnek.

	Várjuk a fejlődést	Kiemelkedő	Nagyon jó	Fejlődést mutat	Megfelelő
Anyanyelv					
Olvasás					
Íráskészség					
Beszéd-készség					
Matematika					
Tájékozottság a természet világában					
Vizuális kultúra					
Kézműveskedés					
Ének					
Mozgás					
Idegen nyelv					
Kapcsolataid, barátságaid az osztályban					
Helyed, szereped a csoportban					
Kitartásod a közös munkában					
Feladattudatod					
Szabálytartásod					
Igényesség					
Pontosság					
Figyelésed, törődésed közös ügyeinkkel					
Önállóságod, választásaid, döntéseid					

Kiegészítések:

3. Kontyfa Középiscola, Általános Iskola, Óvoda és Kerületi Nevelési Tanácsadó Budapest

A Kontyfa utcai iskola négy egyenrangú területre vonatkoztatja értékelési gyakorlatát: a tanulás-tanítás, az értékteremtés és közösségi gazdálkodás, az iskolai közélet és a szabadidő. Ezeket a területeket egységben tartják fejleszthetőnek, s értékelési gyakorlatukban a teljes személyiség értékelését tartják fontosnak. Olyan értékelés kialakítására törekedtek, amely személyes hangon szól a gyermekhez, motiváló, ugyanakkor felhívja a figyelmet a hiányosságokra is.

Budapesten a Kontyfa utcai iskolában az elemi szakaszban kialakított szempontok szerint értékelik és jegyzik a gyermekek teljesítményét.

Az első három évben értékelik:

- a kommunikációs eszköztár gazdagodását, a beszédkészséget, a szókincset, a kifejező képességet,
- az alkotó, önálló feladatmegoldást, a kreativitást, az önálló gondolkodást,
- a mechanikus gyakorlással, kitartással elsajátítható ismeretekben való jártasságot, az igyekezetet,
- a szövegfeldolgozásban, szövegértésben való előrehaladást, az információszerzési képességek alakulását,
- a matematikai, logikus gondolkodást, a számfogalom és a mennyiségértés alakulását, az elvonatkoztató képességet,
- a mindenkori mozgáskoordinációs szintet, ügyességet, kézügyességet, az írás rendezettségét,
- a társas kapcsolatokat, a közösségben betöltött szerepet, a közösségért tett vállalásokat, a magatartást, az önértékelést, annak pontosságát, és szempontjait.

Példák a szöveges értékelésre

I.

_____ tanulóknak

A Kontyfa Középiskola, Általános Iskola és Óvoda 1. b. osztályában *a 2002–2003. iskolai évben elért eredményéről*

Matematika: A sok gyakorlásnak köszönhetően feladatait egyre önállóan tudja megoldani. Kevés tanári segítséget igényel.

Olvasás: teljesítménye jó. Betűfelismerése, összeolvasása biztos. Ismert szöveget még szótagolva olvas. Szövegértése jó.

Írás: Megfelelő. Néhány betűt még bizonytalanul ír. Másolásnál ékezetet hagy el.

Munkafegyelme, szorgalma, feladattartása jó, figyelve ingadozó.

Testnevelés: Sokat változott. Fegyelmezettebb és figyelmesebb lett. A követelményeket teljesítette.

Ügyes kezek: Jó kézügyessége van, munkái tiszták, rendesek.

Ének-zene: énekhangja, ritmuskészsége jó, a ritmus írása bizonytalan.

II.

_____ tanulóknak

A Kontyfa Középiskola, Általános Iskola és Óvoda 1. b. osztályában *a 2000–2001. iskolai évben elért eredményéről*

Magyar nyelv és irodalomból a követelményeknek jól megfelel. Pontosan, folyamatosan olvas, de a mondatok ereszkedő dallamát még nem mindig érzékelteti. Szövegértése jó. Szókincse gazdag, összefüggően, önállóan számol be az olvasottakról és élményeiről. Írásmozgása sokat fejlődött, de írásképe még javítható. Matematikából a követelményeknek kiválóan megfelelt, minden tanult témakörben önállóan oldja meg a feladatokat.

Környezetismeretből kiválóan megfelelt.

Az ének-zene tagozat követelményeinek jól megfelelt.

Kézügyessége sokat finomodott, munkája pontos, képeinek színharmóniája kiemelkedő.

Testnevelésből a követelményeknek megfelelt, de még nem elég kitartó.

Az értékelés a számú bizonyítvány 4. oldalának elválaszthatatlan része,
A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény 70. §-nak megfelelően.

4. Palánta Iskola, Piliscsaba

Az iskola pedagógusainak mottója: „A tanítás az, amikor egy életet örökre megérintesz!”

Mindennapi munkájukban nagyon fontosnak tartják a gyermekek belső motivációját, vagyis azt, hogy a gyermek akarja megtanulni, megismerni, megoldani a felvetődő problémát, feladatot.

Minden tanulóról negyedévenként egyéni haladási tervet készítenek, és számítanak a szülők maximális együttműködésére.

A szöveges értékelésre való áttérést azért érezték szükségesnek, mert az iskolában folyó sokrétű tevékenység, melyen keresztül igyekeznek megismerni a gyermekek személyiségét, nagyrészt nem fejezhető ki az ötfokú skálával. Másrészt figyelembe kell venni a tanulók egyéni sajátosságai (iskolaérettség, tanulási részképességek, figyelem stb.)

A tanítónők szerint az osztályzatok objektivitásának hiánya a belső motiváció elvesztéséhez vezet, vagyis a jó képességű tanuló csak a jó jegyekért tanul, a lassabban haladó pedig felhalmozza kudarcait.

A szöveges értékelés legfontosabb célja ebben az iskolában tehát, a belső motiváció ébren tartása, a gyermek önismeretének pozitív alapozása, fejlesztő hatása.

Az iskolában kialakított napirend is lehetőséget nyújt a folyamatos szóbeli értékelésre, mint pl. a reggeli és napzáró értékelés, a projektek napi, heti és záró értékelése, és a tanulási idő alatti folyamatos értékelés.

Piliscsabai Palánta Általános Iskola	1. osztályos félévi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
Társadalmi ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • eligazodás a családi kapcsolatok • rendszerében, családi ünnepek ismerete • a magyar zászló színeinek ismerete • pontos lakcím és telefonszám • értékmegőrzés 	<p><i>Az otthoni és iskolai felszerelésekre általában vigyáz.</i></p> <p><i>Lakóhelyének adatait kis segítséggel elmondja.</i></p>	
Matematika <ul style="list-style-type: none"> • számok önálló olvasása, írása 0-7-ig, • biztos számfogalom 7-es számkörben • a számok nagyság szerinti összehasonlítása, növekvő, csökkenő sorba rendezése. • egyszerű sorozatok szabályának felismerése, folytatása. • a sorszám helyes használata szóban • páros, páratlan számok ismerete • a <, >, = jelek megismerése, biztos használata • tengelyesen szimmetrikus formák alkotása kirakással, nyírással, formarajzzal • számszomszédok megnevezése számkörben • összeadás, kivonás értelmezése, biztos elvégzése 7-es számkörben • nyitott mondatok értelmezése, megoldása számegyenes segítségével • egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megoldása • térbeli tájékozódást kifejező szavak használata (jobb, bal, alatt, fölött, előtt, mögött, között) • háromszög, négyszög, kör kiválasztása alakzatból 	<p><i>Számfogalma, a számok írása biztos.</i></p> <p><i>Az alapműveleteket biztosan oldja meg fejben aránylag gyorsan számol, írásban lassabban. Ez további fejlesztést igényel.</i></p> <p><i>Az egyszerű nyitott mondatokat is jól oldja meg, az egyenlőtlenségeket is.</i></p> <p><i>Nagy kedvvel áll neki a matematika tanulásához, és önállóan is sok feladatot képes megoldani</i></p>	
Ember és természet <ul style="list-style-type: none"> • a hét napjainak, a hónapok és évszakok nevei • az évszakok jellemző jegyei, az évszakok elnevezései, a hónapok neve és egymást követő sorrendje • a tárgyak érzékelhető tulajdonságainak (szín, forma, nagyság, felület, hang) vizsgálata, megfelelő érzékszervek megnevezése • az emberi test fő részeinek elhelyezése test-sémán (fej, törzs, végtagok) • érzékszervek jelölése test-sémán • egészségvédelem-tisztálkodás, fogmosás, helyes táplálkozás, mozgás, napirend tudatosítása, gyakoroltatása 	<p><i>A hét napjait tudja, a hónapok sorrendjét kis segítséggel elmondja.</i></p> <p><i>Az emberi testtel kapcsolatosan tájékozott, a követelményeknek megfelel.</i></p>	

Piliscsabai Palánta Általános Iskola	1. osztályos félévi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
<p>Ének–zene</p> <ul style="list-style-type: none"> • 10 népdal, játékdal tiszta éneklése, a játékdalok élményszerű eljátszása • gyermek és női hang felismerése • a furulya hangszínek felismerése • a tanult gyermekjátékdalok eljátszása • egyenletes lüktetés és dalritmus éneklése, hangoztatása 	<p><i>Az egyenletes lüktetést megkülönbözteti a Dallam ritmusától. Tisztán énekel, magabiztosan hallatja a hangját.</i></p>	
<p>Rajz és vizuális kultúra</p> <ul style="list-style-type: none"> • egyszerű tárgyak minta utáni elkészítése • élmények, emlékek, képzetek megjelenítése képesség szerint • jártasság életkornak megfelelő szinten a technikák alkalmazásában • a formák fő jellegének rajzbeli megragadása • a rajzfelület esztétikus kitöltése • a környezet megfigyelése, életkornak megfelelő megjelenítés • ismerje a színek nevét 	<p><i>Rajzai egyszerűek, esztétikusak. Általában sok színt használ. A tanult színkeverékeket jól alkalmazza. A szabad foglalkozásokon ritkán rajzol.</i></p>	

Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
<p>Matematika Számítan, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szorzat és a hányados becslése, a becslült és tényleges eredmény vizsgálata • az írásbeli szorzás, osztás ellenőrzése • a zárójel szerepe, használata • a negatív számok előkészítése hőmérő leolvasásával, lépegetés a számegyenesen 		
<ul style="list-style-type: none"> • szöveges feladatok adatainak lejegyzése, összefüggések ábrázolása, megoldási terv készítése, megoldás, megoldás ellenőrzése, válasz szöveges megfogalmazása • a megoldási ötletek összegyűjtése • törtrészek előállítás, színezése, rajzolása, leolvasása 		

Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
<p>Függvények, sorozatok</p> <ul style="list-style-type: none"> • kapcsolatok felismerése, leolvasása rajzról • a felismert kapcsolat lejegyzése művelettel • számsorozat folytatása adott szabály szerint • a sorozat szabályának felismerése, a növekedés mértékének megfigyelése. adatok sorba rendezése, összefüggések keresése a sorozat elemei között. 	<p><i>Sorozatok szabályát gyakran téveszti, rosszul végzi el a műveleteket fejben.</i></p>	
<p>Geometria, mérés</p> <ul style="list-style-type: none"> • testek vizsgálata, szétválogatása, csoportosítása, testek építése; kocka, téglatest • síkidomok előállítása, vizsgálata, szabályosságok, szimmetriák megfigyelése • párhuzamos és merőleges egyenes párok fogalma, előállítása, vizsgálata, felismerése • a négyszög, téglalap, háromszög, kör tulajdonságainak vizsgálata • mértékegység, mérőszám kapcsolatának megfigyelése, gyakorlati átváltások • urtartalommérés: cl, dl, l • időmérés: év, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc 	<p><i>Ádám kedvenc témaköre a matematikában. Ez meg is látszik a hozzáállásán. Nagyon kreatív volt a síkidom előállításában. Az átváltások jól mennek. A párhuzamos és merőleges egyenes párokat Kis hibával megtalálja.</i></p>	
<p>Valószínűség, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> • véletlen esetekről, valószínűségi játékokról, gyakoriságról tapasztalatok gyűjtése. 		
<p>Ember és természet</p> <p>A megismerési módszerek alapozása</p> <ul style="list-style-type: none"> • elemi munkaszokások kialakítása • a természeti jelenségek, folyamatok megfigyelése, lejegyzése. • irányított megfigyelések végzése algoritmus segítségével. • növények és állatok összehasonlítása, csoportosítása az adott szempont szerint. 	<p><i>A követelményeknek megfelelt.</i></p>	
<p>Az élettelen természet alapismeretei</p> <ul style="list-style-type: none"> • az időjárás változékonysága • őszi, téli időjárás megfigyelése, összegzése, időjárási naptár készítése • a talaj, a víz, a levegő érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, szennyezettségük káros hatása az élő szervezetre • a víz tulajdonságai, hasznosítása • a víz körforgása a természetben • a felszíni formák 	<p><i>A követelményeknek megfelelt. A terepasztal készítésében aktívan részt vett.</i></p>	

Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
<p>Tájékozódási alapismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • irányok meghatározása viszonyítással a teremben, majd szabadban • irányok megnevezése égtájakkal-fő- és mellékvilágtájak • útvonalrajz készítése a lakóhelyről és környékéről, leolvasása. Tájékozódás egyszerű útvonalrajz segítségével. • a Föld alakja és mozgásai (forgás, keringés) • a Föld tengely körüli forgása- nappalok és éjszakák váltakozása • a Föld keringése a Nap körül- évszakok váltakozása 	<p><i>A Földről tanult ismeretekre jól emlékszik. A fő irányokat ismeri, alkalmazza. A térképen jól eligazodik.</i></p>	

Piliscsabai Palánta Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
<p>Az élő természet alapismeretei</p> <ul style="list-style-type: none"> · állatok védelme, téli madáretetés · élsarok telepítése, gondozása · a növények életfeltételei 	<p><i>A követelményeknek megfelelt.</i></p>	
<p>Testünk és életműködésünk</p> <ul style="list-style-type: none"> · helyes életmód, napirend kialakítása · Séta, kirándulás, sport szerepe az egészség megőrzésében · védekezés a betegségek ellen - egészséges táplálkozás 	<p><i>Az egészségőnap aktív résztvevője volt. Nagy segítség volt az egészséges ételek előállításakor. Az egészségőnapon nagyon jó eredményt ért el csapatával.</i></p>	
<p>Kapcsolataink</p> <ul style="list-style-type: none"> · munkamegosztás a családban és a közösségben · népszokások, jeles események - időpontok kapcsolása 	<p><i>A követelményeknek megfelelt. A szabályok betartása egyre rugalmasabban működik.</i></p>	
<p>Ének-zene</p> <ul style="list-style-type: none"> · népdalok a szülőföld dalkincséből, szomszéd népek dalaiból, jeles napok dalaiból · szerepjátszó gyermekjátékok hangképző gyakorlatok és a helyes artikuláció · a többszólamú éneklési készség fejlesztése népdalkánonokkal · a tanult ritmusok felismerése a dalokban · ritmus improvizáció a tanult ritmusmotívumokkal · az oktáv hangjainak neve, kézjele, a vonalrendszerben · a Kodály: 333 olvasógyakorlat anyagainak gyakorlása · ismert dallamok utó szolmizálása 	<p><i>A követelményeknek kiválóan megfelelt. A ceteratanulás nagyon motiválta, s ő volt az egyik legügyesebb a csoportban. Nagyon jól szolmizál.</i></p>	

Piliscsabai Palánta Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
Vizuális nevelés <ul style="list-style-type: none"> • szín szerepe a kiemelésben • játékos színkeverési gyakorlatok, színárnyalatok • verses mesékhez illusztrációk, képsorozatok készítése • önálló dekoratív tervezgetések, kompozíciók készítése • fantáziaképek megjelenítése térben és síkon • meghívók tervezése karácsonyi ünnepre, projektzárókra • a sík és tér összehasonlítása, élményhez kötődő térbeli jelenetek ábrázolása 	<p><i>Fantáziája továbbra is szárnyaló, de most Már ki tudja fejezni. Színhasználata nagyon sokat változott, A fekete szín mellett sok más szín is megjelent. Emberábrázolása egyre kifejezőbb.</i></p>	
Technika-életvitel <ul style="list-style-type: none"> • a fazekas mesterség (gömb- és hengerforma készítése, mintázása agyagból) • papír tépése, nyírása, ragasztása. • mértani síkidomok átlók, felezők hajtogatása • papír massé készítés • varrás, használati és ajándéktárgyak készítése (adventi naptár, szütyő) • építés síkban és térben • az iskola környéke közlekedési rendjének ismerete • ismerkedés más népek konyhaművészetével • terítés alapjainak ismerete • a takarékoság fogalmának kialakítása • a tisztálkodási eszközök, szokások ismerete • a korszerű táplálkozás fogalma, étkezési hibák kiküszöbölése • a helyes testtartás • érzékszervek védelme, tisztálkodás, rendszeretet 	<p><i>A követelményeknek megfelelt. Sokkal jobban odafigyel a részletekre, mint eddig bármikor. Takarékosabban bánik az anyagokkal, És társait is figyelmezteti erre.</i></p>	
Testnevelés <ul style="list-style-type: none"> • állóképességi futások egyenletes tempóban 5-8 percig, többszöri ismétléssel • játékos rajtgyakorlatok; térdelő- és állórajt • távolugrás emelt elugró helyről, rövid és közepes nekifutásból • magasugrás átlépő technikával magasságra törekvéssel 	<p><i>A követelményeknek kiválóan megfelelt.</i></p>	

Piliscsabai Palánta Általános Iskola	1. osztályos év végi értékelő	Sorszám: Dátum: Oldalszám:
Testnevelés <ul style="list-style-type: none"> • egykezes dobások távolságra és célba • egykezes dobások különböző testhelyzetekből, különböző méretű labdákkal • labdavezetés közben irányváltztatás, akadálypálya • egykezes és kétkezes átadások társnak • mellűzés, gyorsítás, hátűzés. 		
Írás- íráshasználat <ul style="list-style-type: none"> • szókapcsolatok, szócsaládok írása, gyűjtése • mondatok átalakítása különböző mondatfajtákra • befejezetlen mondatok folytatása kötőszavak után • tartalmilag összefüggő mondatok írása • szövegelrendezés - tempógyorsítás • az írásmunkák készítése során tanult helyesírási szabályok alkalmazása és gyakorlása 2. félévtől áttérés a tollal való írásra 	<p><i>A mondatfajtákat nagyon jól alkalmazza. Az írásképe nagyon változó. Időnként Figyel rá, s akkor kifejezetten szép a betűk Külalakja, sokszor azonban olvashatatlan.</i></p>	
Könyvtárháznál <ul style="list-style-type: none"> • a könyvek főbb adatainak feljegyzése • adott témához könyvkeresés a könyvtárban • ismerkedés az értelmező kéziszótárral 	<p><i>Szeret könyvtárba járni, de a kölcsönzött könyveket ritkán olvassa el.</i></p>	
Dráma <ul style="list-style-type: none"> • jellemző szóhasználatok, arckifejezések, mozgások gyakorlása • kapcsolattartás a hallgatósággal • népi játékok, dramatizált formák, dialógusok olvasása, megjelenítése (segítséggel) • feldolgozott olvasmányok eljátszása • szituációs játékok gyakorlása 	<p><i>A drámaórák aktív résztvevője volt. Szerepelt a görög színdarabban. A szituációs játékokban nagyon ügyesen előadja magát.</i></p>	
Társadalmi ismeretek <ul style="list-style-type: none"> • lakóhelyi közösségek, közösségi szabályok, iskolai házirend • hagyományörzés, természeti szépségek, kulturális értékek ápolása 	<p><i>A követelményeknek megfelelt.</i></p>	

5. Lauder Javne Iskola Budapest

A Lauder Javne Iskola értékelési rendszerében újdonság a szöveges értékelés megvalósítását segítő TÖPRENGŐ elnevezésű füzet. A TÖPRENGŐ a gyerekeknek a gyerekekről szól, amelybe a tanuló, a pedagógus, a szülő, sőt még a társak is írhatnak. A füzet borítólapjára képet, rajzot a gyerekek készíthetnek el. Ebben a füzetben a tanulmányi értékelésen túl, vágyak, célok egyaránt megfogalmazódhatnak. Tapasztalatuk az, hogy egyre árnyaltabb lesz a tanulók önértékelése, amelyet nagyban segítenek a következő szempontok:

- Ahogy én látom...
- Ahogy tanítóm lát...
- Ahogy mások látnak...
- Amit szüleim gondolnak...

Fontos kiegészítője a Töprengő füzet vezetésének a CSALÁDOS TÖPRENGÉS, – vagyis a szülők, a gyermek, a pedagógus által folytatott közös megbeszélések alapján készülő dokumentum.

6. Lépésről lépésre Program

A Lépésről lépésre Program értékelési rendszerében az egyéni differenciált fejlesztésre, a gyermek fejlődésének, fejlettségi sajátosságainak feltárására törekednek. Ezért az értékelés kiterjed az egész személyiségre, képet nyújt: a feladattudatról, a fegyelmi funkciókról, az együttműködés készségéről, az önkorrekcióról. A gyermekek által készített munkák, feladatlapok, rajzok, felmérések különböző mappákba rendezve tájékoztatják a tanulót, a szülőt a fejlődésről. A különböző funkció szerint alkalmaznak: Gyűjtő mappát (ezt a tartót a gyermek és a tanító tárolásra használja), Bemutató mappát (ebben a reprezentatív, befejezett munkák kapnak helyet, időnként hazaviszi a gyermek a szülővel történő közös átnézésre), Értékelő mappa (tartalmazza a tanító gyermekre vonatkozó feljegyzéseit, az értékelő feladatlapokat, a legjobban sikerült munkák másolatait).

A Lépésről Lépésre Program keretében a hiteles értékeléshez hozzátartozik a tanuló adekvát önértékelése, amelyet a különböző írások, olvasmánynaplók, sajátmagával kapcsolatos feljegyzések tesznek szemléletessé. A gyermekek elolvashatják a róluk szóló jellemzést, megbeszélhetik a tanítóval négy szemközt.

7. Széchényi István Általános Iskola, Óvoda és Zeneiskola Jászárokszállás

Az integrált oktatás értékelési módjáról tájékoztat, a Széchényi István Általános Iskola, Óvoda és Zeneiskola értékelési és minősítési gyakorlata (Jászárokszállás).

Az iskola több éve biztosítja a **sajátos nevelési igényű tanulók nevelést-oktatását**. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményével rendelkező érzékszervi, beszéd, értelmi fogyatékos, autista tanulóink, valamint a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulóink mérése, értékelése, minősítése újszerű, nehéz feladatnak bizonyult.

Cél, hogy az értékelés, a minősítés alkalmazkodjon az érvényben lévő társadalmi, közoktatás-politikai elvekhez, célkitűzésekhez, de egyben épüljön be a helyi oktatás-nevelés folyamatába, segítse a tanuló személyiségfejlődését. Az értékelés ösztönző hatását, a tanulói teljesítmény maximumának nyújtását, az önértékelés erősítését is biztosítsa.

Ennek érdekében az **értékelés típusai** közül mindhárom értékelési mód érvényesül a speciális igényű tanulók értékelése során.

Diagnosztikus értékelés: (előzetes készségek és tudások felmérése, tanulási problémák esetén az okok feltárása). Fontos szempont, hogy a diagnosztikus értékelés csak szülői beleegyezéssel történhet, az eredményről komplex felvilágosítást nyújt

Preventív jelleggel az első osztályos tanulók körében.

Az iskolát kezdő, előzetes vizsgálati eredménnyel rendelkező tanulók szakvéleményének értelmezése, javaslatok alapján foglalkoztatásuk biztosítása. (Nevelési Tanácsadó, TKVSZRB szakértői véleményei, óvodai, logopédus kolléga jellemzése)

Időpontja: iskolai beíratás ideje előtt és augusztus vége.

Fejlesztő jelleggel minden évfolyamon.

Átmeneti vagy tartós teljesítményromlás okainak feltárása, a teljesítmények diagnosztikus értékelése, további vizsgálatkérések, melyek alapján a felzárkóztatást különböző jellegű pedagógiai munkával biztosítják a szülők, tanítók, tanárok, gyógypedagógus, Pedagógiai Szakszolgálatok szakemberei.

Időpontja: tanév során folyamatos, a probléma felmerülésekor.

Kontrollvizsgálatok, melyek megerősítik, módosítják, vagy elvetik az előzőleg kiadott szakértői véleményeket.

Időpontja: a törvényben előírtak szerint.

Formatív értékelés: (a tanuló teljesítményéről adott visszacsatolás, mely előmozdítja a hiányos tananyagtartalmak elsajátítási módjának korrekcióját.)

Ez az értékelési típus az oktató munka, a fejlesztőpedagógiai, gyógypedagógiai rehabilitáció, rehabilitáció során folyamatos.

- A mérés módszerei több szintűek, melyek tartalmazzák a tanuló folyamatos **megfigyelését** azon a területen, ahol a nehézségei jelentkeztek. A megfigyelés során a nem rangsoroló értékelési módok jelennek meg, a pozitív metakommunikációs jelzések, valamint a szóbeli szöveges értékelések alkalmazása.
- Része **a szóbeli, írásbeli számonkérés**, az időközönként visszatérő, részterületekre irányuló kontrollvizsgálat is a formatív értékelés során. Speciális mérőeszközt igényel, mely alkalmazkodik az

elsajátított tananyagtartalmi rész tudásának méréséhez, de igazodik a sérült tanuló sajátosságához is.

- Az értékelés módszerei közül ilyenkor az alábbiakat alkalmazzuk: érdemjegy, pontérték, százalék, szöveges értékelés, mely történhet szóban, írásban egyaránt, de élünk az adott tananyag értékelése alóli mentességgel is. (tanítók, tanárok, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus)

Időpontja: a tanév során folyamatos, tananyag rész zárásához, összegzéséhez kapcsolódó.

A **tanuló** értékelését a **szülők** is megismerhetik a pedagógusok által biztosított fogadó órákon, a speciális szakemberek tanácsadásra fordított óráin. Kiegészül a **kollégák** közötti megbeszéléssel, mely módosíthatja a tananyag tartalmát, a pedagógiai módszerek alkalmazását, a tanulásra szánt idő mértékét.

Szummatív értékelési mód (a tanulók minősítése)

Ez az értékelési mód több dilemmát is felvet:

- Hogyan biztosítsuk az évfolyamok közötti továbbhaladást, ha a tanuló a különböző területeken nyújtott képesség deficitjei miatt nem tudja teljesíteni minden tantárgyból a minimális, továbbhaladáshoz szükséges követelményeket?
- Az értékelésnek mely formáit válasszuk, milyen mérőeszközöket alkalmazzunk a fejlettségi szint megállapításánál.
- Milyen legyen a dokumentációnk, hogy megfeleljen a törvényes rendelkezéseknek, és jelzés értékű legyen, ha más intézményben folytatja tanulónk az iskolai tanulmányait?
- Hogyan érjük el, hogy tanulóinkban a speciális értékelési, minősítési módok alkalmazása pozitív személyiségfejlődést eredményezzen és ne éljen vissza a számára biztosított sajátos eljárási módokkal?

Eljárásaink folyamatosan módosulnak, melyeket a **törvényi változások**, a **szakértői véleményekben** megfogalmazott értékelési javaslatok és **saját tapasztalataink** is mozgásban tartanak.

A jelenleg érvényben lévő minősítési eljárásokat szeretném bemutatni a sajátos sérülés, fogyatékoság tükrében.

- **Beszéd fogyatékos** tanulóink esetén a formatív és szummatív értékelést megelőzően választhatnak, hogy a tudásukról szóban vagy írásban kívánják számot adni. Az értékelésbe nem számít bele szóbeli kifejező készségük, de a szakkifejezések alkalmazása, azok tartalmi megértése náluk is követelmény. Minősítésük osztályzattal történik minden tantárgy esetében, értelmi képességeikhez igazodó tantervi követelmények alapján.
- **Értelmi fogyatékos** tanulóinknál az eltérő értelmi szint és tantervi követelmény alapján készítjük a minősítést.
- Magántanulói státuszban lévő, **értelmileg akadályozott** tanulóink tanév végén, *osztályozó vizsgán* vesznek részt, melyet Jegyzőkönyvben rögzítünk, *szövegesen értékelünk*. A tanulók *speciális bizonyítványának* formája is lehetőséget nyújt erre.

Az értelmileg akadályozott tanulók osztályozó vizsgáját
az osztályozó vizsgáról szóló
„Jegyzőkönyv” dokumentálja, melynek száma: A. Tü. 950. r. sz.

Szöveges értékelése:	<i>Számolás-mérés elemei: gyengén felelt meg</i>
Írásbeli vizsga:	Összeadás és kivonás művelet végzése 15-ös számkörben segítséggel, eszközhasználat nélkül nem sikerül még. Számszomszédok felismerésében bizonytalan.
Szóbeli vizsga:	Számlálás, mennyiségek 15 körében egyeztetése még nem alakult ki. Relációk felismerése pontatlan. <i>Olvasás-írás elemei: gyengén felelt meg</i>
Írásbeli vizsga:	2-3 szavas mondatok másolása hibás, kétjegyű mássalhangzók felismerése tévesztésekkel sikerül.
Szóbeli vizsga:	Szavak, mondatok olvasása pontatlan, olvasott szavak értelme kialakulatlan.

- A **tanulásban akadályozott**, enyhén értelmi sérült diákjaink értékelése a **speciális tantervi követelményekhez** igazodó, osztályozással történő. Az év végi jegy kialakításában szempont a tanuló folyamatos évközi teljesítménye, és az osztályozó vizsga keretében nyújtott írásbeli, szóbeli tudása. (Törvényi előírás, hogy az értelmileg fogyatékos tanulók értékelését gyógypedagógus végezheti, ezért szükséges az osztályozó vizsga megszervezése.) Az osztályozó vizsga azonban nem érint minden tantárgyat, alsó tagozatban: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret, felső tagozat esetén: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem és társadalmi ismeretek, természetismeret, földrajz. Ha a tanuló rész képesség deficitje miatt nem képes teljesíteni egy-egy tantárgy minimum követelményét, akkor is tovább haladhat. Ennek feltétele, hogy az adott területekhez szükséges *képességekben, a tananyag tudásában, az eddigi teljesítményéhez képest, pozitív változás történjen.*

Bizonyítványuk záradékkal egészül ki.

A tanulásban akadályozott tanulók bizonyítványában megjelenő **záradék**, mely hátul a *Jegyzet* rovatba kerül:

„.....számú Szakértői Vélemény alapján az eltérő tantervű általános iskola tanterve alapján halad, e követelmények alapján értékelve.”

- **Autista** tanulóink értékelését, a velük szemben támasztott követelményszintet **értelmi képességük** és **autista állapotuk** súlyossága határozza meg. Van, aki az értelmileg akadályozott tanulóink értékelési módja alapján, van, aki a tanulásban akadályozott tanulók minősítési szempontjai alapján, és van, aki az ép értelmű tanulók követelménye szerint kapja bizonyítványát. Sajátos eljárási szükségletük, hogy a **mérés** feltételei az **autista állapotukhoz igazodjon**, mely alapfeltétele lesz *optimális tudásszintjük megállapításának.*
- A **pszichés fejlődés zavara miatt a tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulóink** szummatív értékelése sokszínű képet mutat. A szakértői vélemény alapján az iskolaveze-

tés, az érintett pedagógusokkal közösen, a szülők bevonásával egy **határozatot** hoz, melyben leírja az adott tanuló állapotához igazodó **minősítési eljárást**. E határozat értelmében folyik a formatív és szummatív értékelés egyaránt. Az **egyéni haladási ütem** biztosítása során lehetőség van a diszlexia, diszgrafia, diszkalkulia problémájával küzdő *első osztályos* tanulóinknak, hogy az évfolyam követelményeit *két tanév alatt teljesíthessék*. Az egyéni továbbhaladást szolgálja az is, hogy ezen tanulók a *4. osztály végére* kell, hogy tudásukkal a *követelményszinteket teljesítsék*. **Bizonyítványuk záradékkal egészül ki.**

Diszlexia diagnózissal rendelkező 4. osztályos tanuló szöveges értékelése:

TANÉVVÉGI SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS

A tanuló adatai:

Név:

Születési hely, idő:

Osztály foka:

Apja neve:

Anyja neve:

.... **Olvasásában** továbbra is jelen vannak **betűtévesztések**, melyek z-zs, q-p, dzs-dz, d-b, ny-n, ty-n, d-g, ly-ny, ty-t, sz-s, ny-gy, valamint az ó-ő, ú-ű, ö-ü, a-e betűkre terjed.

Lassú tempóban, helytelen olvasástechnikával dolgozik, ami jelentősen befolyásolja szövegértését. Előfordulnak kihagyások, betoldások, reverziók az olvasásában.

Írásképe rendezett, olvasható, **helyesírási hibák száma magas**. A tollba mondott szöveg pontos lejegyzését nehezíti a *verbális emlékezeti gyengeség*, valamint a *helyesírási szabályok hibás alkalmazása*. Az *írásjelek használata* még nem alakult ki pontosan, az *időtartam érzékelése hibás*, a *részleges hasonulás* esetén nem jelöli a mássalhangzó torlódásnál jelen lévő betűket, szavak írásában *betűkihagyások* is megjelennek. A *betűk írott képe*nek alkalmazása is időnként zavart.

A pszichés fejlődés zavara miatt nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók esetében a *tudásszintek* minősítése oldódott meg az előbb leírt módon, de a *szorgalom és magatartás értékelése, minősítése* még kidolgozásra váró feladat iskolánkban.

Minta az iskolában alkalmazott dokumentumokból.

Tantárgyi értékelésekről, minősítésekről szóló Határozat:

Határozat

1993. évi LXXIX. Törvény 30.§ (9) bekezdésében biztosított jogkörömben eljárva tanuló tantárgy/tantárgyrész értékelése és minősítése alól mentesítem, a részére egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást engedélyezek.

A követelmények teljesítésére vonatkozóan az alábbiakat határozom meg:

...nevezett tantárgy, tantárgyrészből legkésőbb a 4. évfolyam utolsó tanítási napjáig kell felzárkóznia társaihoz

Közokt. törv. 52.§ -nak (7) bekezdésében, valamint (10.) bekezdésének c pontjában meghatározott időre – egyéni foglalkozást szervez.

Indoklás:

.....Tanuló a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

8. Gyermek Ház Alternatív Alapozó Program

ÉV VÉGI FEJLŐDÉSI BESZÁMOLÓ

1. osztály

Név:

Tanév: 200.. /200..

TÁRSAS KAPCSOLATAINAK JELLEMZŐI:

Társaira való odafigyelése:

kiemelkedő, megfelelő, még fejletlen,
szívesen segít, kérésre segít, nehezen nyújt segítséget.

Konfliktuskezelő képessége:

kiemelkedő, jó, változó, még fejletlen.

Fegyelmezettsége:

a szabályokat – mindig, általában – betartja,
a szabályok betartása olykor még nehezen megy.

Közösségi munkához való viszonya:

önként vállal feladatot, kérésünkre segít,
szívesen vállal feladatot, feladatvállalása változó, nehezen vállal feladatot,
a vállalt feladatot megbízhatóan, kitartóan végzi,
a feladathelyzetből – néha kilép, könnyen kilép.

TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEINEK JELLEMZŐI:

Egyéni munkája során:

önálló, kevés segítséggel jól dolgozik, indokolatlanul is segítséget kér,
probléma esetén sem kér segítséget, gyakran igényel segítséget,

kitartó, általában kitartó, elkalandozik, könnyen kilép a feladathelyzetből,
fegyelmezett, környezetét időnként zavarja, fegyelmezetlen.

Kooperatív munka során (páros, csoportmunka):

együttműködő, segítő, irányító, elfogadó, passzív, öntörvényű.

ANYANYELV

Beszédtechnika

Artikuláció: helyes, korrekcióra szorul, logopédiai fejlesztést igényel.

Légzéstechnika: helyes, korrekciót igényel.

Hangsúlyozása: kifejező, megfelelő, túlzó, monoton.

Beszédtempó: megfelelő, lassú, elnyújtott, lassú, akadozó, gyors, kapkodó.

Szókincs: gazdag, életkorának megfelelő, szegényes.

OLVASÁS

Hangos olvasás:

folyamatosan, szólamokban, szóképekben, szótagolva, betűzve olvas

Pontossága:

minimális hibával, változó hibaszámmal, hibáit javítva, sok hibával – olvas.

Tempója:

megfelelő, lassú, de folyamatos, lassú, akadozó, gyors, kapkodó.

Hibatípusok:

betűt téveszt, kihagy, felcserél, mást olvas, hozzátesz, lehangy, összeolvasása bizonytalan.

Szövegértés:

az olvasott – szöveget, mondatot. szószerkezetet – megérti, kevés segítséggel, folyamatos segítséggel, nehezen – érti.

Szövegfeldolgozás:

feladatsor alapján önállóan, feladatsor alapján kevés segítséggel, feladatsor alapján sok segítséggel – dolgozza fel a szöveget, még nem képes szövegfeldolgozásra.

ÍRÁS

Íráshasználat:

(másolásnál) biztos, olykor bizonytalan, még bizonytalan.

Grafikai kivitelezés:

szabályos, általában szabályos, általában szabálytalan, szabálytalan.

Írásképe:

esztétikus, rendezett, változóan rendezett, rendezetlen.

Munkatempója:

gyors, megfelelő tempóban dolgozik, változó, kapkodó, lassú.

Önellenőrzése:

megbízható, pontos, általában pontos, pontatlan, még nem megbízható.

SZÁMOLÁSI KÉSZSÉGE ÉS MATEMATIKAI GONDOLKODÁSA

Halmazok tulajdonságainak felismerésére, elemeinek szétválogatására:

önállóan, segítséggel, még nem képes.

Számképek ismerete:

biztos, bizonytalan.

Számfogalma:

20-as számkörben biztos, kialakult, még bizonytalan, nagyobb számok körében is rendelkezik ismeretekkel.

Számtulajdonságokat, számkapcsolatokat:

könnyen, kevés segítséggel, eszköz segítségével, nehezen, nem ismeri fel.

Alapműveleteket:

önállóan, eszköz segítségével értelmezi.

Alapműveletek alkalmazásában:

jártas, még bizonytalan, segédeszközt igényel.

Szöveges feladatok megoldásában:

kiemelkedő, jó, megfelelő, gyenge.

Függvények és sorozatok kapcsolatait:

könnyen, kevés segítséggel, nehezen, nem ismeri fel.

Geometriai tulajdonságokat:

könnyen, kevés segítséggel, nehezen, nem ismer fel.

Geometriai tevékenységekben:

jártas, jók a meglátásai, ritkán, gyakran – igényel segítséget.

Munkatempója:

gyors, jó tempóban dolgozik, változó, kapkodó, lassú.

Önellenőrzése:

pontos, általában pontos, pontatlan.

KÖRNYEZETISMERET

A megfigyelések során környezetének érzékeléssel megismerhető tulajdonságait:

biztonsággal felismeri, nem minden esetben, ritkán ismeri fel a tulajdonságok, felismerésében még bizonytalan.

Megfigyeléseinek, tapasztalatainak rögzítése:

Rajzban:

a valóságnak megfelelően, a lényeges jegyek kiemelésével jeleníti meg, általában helyesen jeleníti meg, még bizonytalanul jeleníti meg.

Szóban:

már a lényeges jegyek kiemelésével képes megfogalmazni, segítő kérdésekkel általában képes megfogalmazni, tapasztalatainak szóbeli megfogalmazása még gondot jelent számára.

Rendezni, rendszerezni:

Adott szempont alapján biztonsággal képes, többnyire eredményesen végzi, ritkán képes, még gondot jelent számára.

A gyalogos közlekedéshez szükséges ismeretei:

megfelelőek, hiányosak.

Aktivitása:

a foglalkozásokon igen aktívan vesz részt, aktivitása változó, nehezen motiválható.

Érdeklődése:

kiemelkedően tájékozott, életkorának megfelelően tájékozott, ismeretei még hiányosak.

Munkatempója:

gyors, jó tempóban dolgozik, változó, kapkodó, lassú.

Önellenőrzése:

pontos, általában pontos, pontatlan.

MŰVÉSZETI TEVÉKENYSÉGEK**Kézműves****Vizuális tevékenységek iránti érdeklődése:**

kiemelkedő, jó, visszafogott.

Színhasználata:

egyéni, változatos, gazdag, visszafogott.

Tanult technikák és eszközök használatában:

kiemelkedő, jó, megfelelő, bátortalan.

Ének**Az ének órákon:**

aktívan részt vesz, aktivitása változó, nehezen motiválható.

Ritmikai képessége:

kiváló, jó, megfelelő, még fejletlen.

Az elméleti ismeretek felismerésében és alkalmazásában:

biztos, kis segítséget igényel, még bizonytalan.

Dallam-reprodukáló képessége:

jó, megfelelő, még fejlesztést igényel.

MOZGÁS (TESTNEVELÉS, NÉPTÁNC)**Mozgáskoordinációja:**

harmonikus, fejlett, még fejletlen.

Gyakorlatok elsajátítására:

könnyen, segítség nélkül, segítséggel – képes.

A gyakorlatokat:

pontosan, figyelmesen, pontatlanul – hajtja végre.

Mozgásos játékokban:

kedvvel, aktívan, változóan, nehezen vesz részt.

Szabályok ismerete, alkalmazása:

kiemelkedő, jó, megfelelő, gyenge.

FÉLÉVI ÉRTÉKELÉS**Általános jellemzés**

S. J. kiegyensúlyozott, nyugodt, oldott; a lányokra jellemzően csacsogó. Feladatait megbízhatóan elvégzi, feladattudata fejlett. Gyorsfelfogású; értelmes kislány, megfigyelő képessége kiváló, emlékezete fejlett. Társas kapcsolatai igen szélesek, keresi a közösséget. Jó irányító képességekkel rendelkezik, társai problémáira érzékenyen reagál. Jó konfliktusmegoldó képessége a kényes helyzeteken átsegíti. Diplomátikus: Szívesen segít társainak. Munkatempója gyors, jól beosztja idejét. A tanulási technikákat kiválóan elsajátította, önellenőrzése megbízható, pontos. Szívesen dolgozik párban, illetve csoportban. Munkája során segítőkész. problémáit intelligensen oldja meg, szabályainkat igyekszik betartani. Elfogadja, ha tévedett. Sok barátot szerzett, s őket igyekszik is megtartani.

Anyanyelv

S. J. szóbeli megnyilvánulásaiiban közvetlen. Szókincse-rendkívül gazdag, árnyaltan, szépen fejezi ki magát. Mondat- és szövegszerkesztése mind szóban, mind írásban helyes. Hangos olvasása remek. Nagyon Jó tempóban, folyamatosan, pontosan olvas. Az írásjeleket jól érzékelteti; hangsú-

lyozása kifejező. Élvezet őt hallgatni. Az olvasott szöveget megérti, s azt önállóan, magas szinten dolgozza fel. Irodalmi ismeretei biztosak, kiemelkedően tájékozott kislány. Ismereteit alkotó módon képes felhasználni. Szövegreprodukálása nagyszerű. Az íráshasználat terén: S. hibátlanul másol, helyesírása jó, tollbamondás, emlékezetből írás alkalmával is kiválóan megfelel az életkori elvárásoknak: S. nyelvtani ismeretei biztosak. A tanult témakörökben járatos, felismeri, megnevezi és alkalmazza a nyelvtan szabályait és törvényszerűségeit. A fogalmazás tanulmányaiban dicséretesen jól halad. Munkái igényesek, okosak, választékosak. Önálló (saját) meséi, történetei fantasztikusak, életkoránál magasabb szintűek. A félév során elévgezett mérések közül S-nek majdnem mindegyik nagyon jól: sikerült. (A kivételek oka elsősorban szórványosan előforduló dekoncentrátsága.) S: füzetei rendezettek, füzetvezetése jó.

Természetismeret

S. J. tájékozott, érdeklődő kislány Tantárgyi ismeretei biztosak. Munkaszokásai kialakultak. A félév során több, remek gyűjtőmunkát is végzett, s ezekről okosan beszámolt társainak. Remélem; ez a következő félévben is így lesz. S. a tanult fogalmakat jól alkalmazza. Megfigyelései pontosak; lényegretörőek. Képes az összefüggések felismerésére, összehasonlítására és általánosítására is. Következtetései helyesek, ezek indoklásában is ügyes és egyre gyakorlottabb.

Matematika

S. J. számfogalma az 1000-es számkörben biztos; analógiás és logikus gondolkodása egyaránt fejlett. A matematikai összefüggéseket gyorsan észreveszi, a kivitelezést azonban nagyrészt pillanatnyi koncentrációja is befolyásolja: A pontos, hibátlan munkavégzéshez, precizitását és koncentrációját erősíteniünk kell. A tanult mértékegységekkel tisztában van, azokat jól alkalmazná. A szöveges feladatokat is kiválóan megérti, néha azonban a kivitelezéssel vannak gondok. Rutinszámolásoknál hajlamos a figyelmetlenségre, de odafigyeléssel ez a probléma könnyen leküzdhető.

Művészetek

Kézműves tevékenységére az érzékenység és a dinamika rá jellemző. Alkotásaiban önkifejezésre képes. Szín- és formahasználata igen gazdag. Ügyes kezű kislány. Finommozgása fejlett; az eszközhasználata is kiváló. Zenei hallása és hangszerhasználása jó; ritmusérzéké fejlett. Előadásmódja bátor, szeret szerepelni. Az új dalok iránt érdeklődő, azokat gyorsan elsajátítja: Zeneelméleti tudása a 3. osztályos elvárásoknak megfelel.

Testnevelés

Az órai aktivitása kiváló. Mozgáskoordinációja kiváló. A játékokban aktívan részt vesz, a szabályokat ismeri, jól alkalmazza és ellenőrzi is. Társai szívesen vannak vele egy csapatban. A játék lényegét pillanatok alatt felismeri; ezért rendszerint győztes.

9. Kispesti Pedagógiai Szolgáltató Intézet

Az **Intézet** munkatársai a szöveges értékelési számos területére dolgoztak ki mintákat.
Ezeket mutatjuk be:

SZOCIÁLIS FEJLETTSÉG A NEVELŐ ÉRTEKÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

Szociális fejlettség	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K																		
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV												
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.									
•Együttműködése	Aktív																			
	Nyitott																			
	Udvarias																			
	Változó																			
	Visszahúzó																			
• Szokásrendszerhez való viszonya	Megbízható																			
	Változó																			
	Kialakulatlan																			
	Elutasító																			
	Alapos																			
•Önértékelése	Valós																			
	Ingadozó																			
	Fejlesztésre szorul																			

TANULÁSHOZ VALÓ VISZONY
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

Feladatvégzés	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K																				
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV														
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.											
•Figyelme	kitartó																					
	megfelelő																					
	aktív vizsgálható																					
	szétszórt																					
	önálló																					
•Feladatteljesítése	pontos																					
	kitartó																					
	bizonytalan																					
	hanyag																					
	fejlett																					
•Feladattudata	elfogadható																					
	változó																					
	jelentősen fejlesztendő																					

Tantárgyi értékelési minta

Segítheti a különböző tantárgyak szöveges értékelését, ha kidolgozásra kerülnek olyan általános szempontok a törvényben meghatározott **4 minősítő kategóriá- val** összhangban, amelyek valamennyi tantárgynál kiindulópontnak tekinthetők.

Nézzünk egy lehetséges megoldást:

Általános szempont	KIVÁLÓAN teljesítette	JÓL teljesítette	MEGFELELŐEN teljesítette	FELZÁRKÓZTA – TASRA szorul
Az adott tantárgyból: - tárgyi tudása a követel- ményekhez viszonyítva	biztos / alapos	megfelelő / jó	elfogadható	hiányos
- munkavégzése	önálló / pontos	gondos / kitartó	Változó / bizonytalan	segítségre szorul
- szóbeli feleleteinek színvonala	Kifogástalan	megfelelő	átlagos	hiányos / gyenge
- írásbeli munkavégzése	Igényes	megfelelő	elfogadható	jelentősen fejlesztendő
- írásbeli munkák külalakja	esztétikus	tetszetős	megfelelő	kifogásolható
-témazáró dolgozatainak eredménye	Kiemelkedő Pl. 90 % -100 %-os Teljesítmény	megfelelő / jó Pl. 80 % - 89 %-os teljesítmény	elfogadható Pl. 60 % - 79 % -os teljesítmény	hiányos / sok hiba Pl. 59 % alatti telje- sítmény
-tárgyi szorgalma, tárgy- hoz való viszonya	egyenletesen jó	igyekvő	ingadozó	gyenge

Az írásbeli munkák (témazáró dolgozatok) eredményeit rögzíthetjük például az e célra szerkesztett értékelő táblázatban:

FELMÉRÉSEK / DOLGOZATOK %- os EREDMÉNYEI					
DÁTUM	TANTÁRGY	Tananyag / Témakör	Teljesítmény: %	ALÁÍRAS	
				Pedagógus	Szülő

Megjegyzés: A témazárók százalékos határai a tesztlap nehézségi szintjét és az adott tantárgy követelményrendszerét figyelembe véve módosulhatnak.

A tanulási folyamatban fontos, hogy a végső/összegző minősítéseknek megfelelő, – a különböző tantárgyak sajátosságaihoz igazított, – további árnyalt kifejezéseket alkalmazzunk. Következzen erre is egy konkrét példa a Kispesti Pedagógiai Szolgáltató Intézet által kidolgozott minta alapján:

ÉRTÉKELŐ KATEGÓRIÁK és a MINŐSÍTŐ ÉRTÉKELÉS ÖSSZEANGOLÁSA

I. ÉVFOLYAM

TANTÁRGY	MINŐSÍTÉS			
	Kiválóan teljesítette	Jól teljesítette	Megfelelően teljesítette	Felzárkóztatásra szorul
Magyar nyelv és irodalom -Szóbeli kifejező készség	választékos	érthető	átlagos	nehézkés
Olvasási készség -Hangos olvasása	folyékony	szóképes	szótagoló	betűzgető
-Szövegértése	kiemelkedő	megfelelő	bizonytalan	segítséget igénye
Íráskészség -Íráskép	esztétikus	egyéni	megfelelő	rendezetlen
-Íráshelyesség	hibátlan	kevés hiba	több hiba	sok hiba
-Írástempó	lendületos	megfelelő	lassú	fejlesztendő
Matematika -Számfogalom	kialakult	pontos	bizonytalan	kialakulatlan
-Alapműveletek végzése	biztos	megfelelő	bizonytalan	nem tudja
-Szöveges feladatok megoldásának lépéseit	alkalmazza	érti	ismeri	nem alkalmazza
Geometriai alakzatok felismerésében	biztos	jártas	pontatlan	tájékozatlan
Környezetismeret -Megismerési módszerekben	biztos	jártas	tájékozott	bizonytalan
-Tájékozódása az időben	biztos	megfelelő	elfogadható	bizonytalan

-Tájékozódása az élő és élettelen környezetben	biztos	megfelelő	elfogadható	bizonytalan
Ének – zene - Dallamismeret - mozgással kísért előadás	dinamikus	kifejező	dallam és ritmus követő	dallam és ritmus-tévesztő
- Zenei ismeretek - dallami –ritmikai elemek	biztos	pontos	bizonytalan	hiányos
Rajz és Vizuális Kultúra - Eszközhasználata	biztos	megfelelő	bizonytalan	hiányos
- Ábrázolás – képi megjelenítés	esztétikus	kifejező	elfogadható	kidolgozatlan
Technika és Életvitel -Anyagismeret	alapos	jó	elfogadható	hiányos
-Eszközhasználat	biztos	gondos	megfelelő	segítségre szorul
Testnevelés -Feladat végzése	-ügyes	kitartó	igyekvő	kialakulatlan
-Szabálytartása	sportszerű	szabálykövető	elfogadható	bizonytalan
Egyéb tantárgy - Tárgyi tudása	kiváló	jó	megfelelő	hiányos
- Tárgyhoz való viszonya	egyenletesen jó	igyekvő	ingadozó	gyenge

Hasznos lehet az iskolai munkaközösségeknek a tanulási folyamat I. és II. félévére tantárgyanként kidolgozni egy olyan értékelő kategóriarendszert, amely leginkább megfelel a helyi választott kerettanterveknek és a tantárgyi struktúrárendszernek. A tanév során így folyamatos értékelés végezhető hónapról-hónapra, – az e célra kifejlesztett értékelő táblázatok segítségével, – egyszerű módon (a megfelelő kategória X – jelölésével).

MATEMATIKA
A NEVELŐ ÉRTESTÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

MATEMATIKA	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K																					
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV															
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.												
<ul style="list-style-type: none"> • Számfogalom 	kialakult																						
	pontos																						
	bizonytalan																						
	kialakulatlan																						
	biztos																						
<ul style="list-style-type: none"> • Alapműveletek végzése 	megfelelő																						
	bizonytalan																						
	nem tudja																						
	alkalmazza																						
	érti																						
<ul style="list-style-type: none"> • Szöveges feladatok megoldásának lépéseit : 	ismeri																						
	nem alkalmazza																						
	biztos																						
	jártas																						
	pontatlan																						
<ul style="list-style-type: none"> • Geometriai alakzatok felismerésében 	tájékozatlan																						

ÉNEK-ZENE
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

ÉNEK	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K												
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV						
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.			
<ul style="list-style-type: none"> •Dallamismeret-mozgással kísért előadás 	dinamikus													
	kifejező													
	dallam –és ritmuskövető													
	dallam és ritmusedvesztő													
<ul style="list-style-type: none"> •Zenei ismeretek – dallami – ritmikai elemek 	biztos													
	pontos													
	bizonytalan hiányos													

RAJZ
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

RAJZ és vizuális kultúra	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K												
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV						
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.			
•Eszközhasználat	biztos													
	Megfelelő													
	Bizonytalan													
	Hiányos													
•Ábrázolás – képi megjelenítés	Esztétikus													
	Kifejező													
	Elfogadható													
	Kidolgozatlan													

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

TECHNIKA ÉS ÉLETVITEL	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K													
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV							
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.				
•Anyagismeret	Alapos														
	Jó														
	Elfogadható														
	Hiányos														
	Biztos														
•Eszközhazsnálat, munkavégzés	Gondos														
	Megféléő														
	Segítségre szoruló														

TESTNEVELÉS
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

TESTNEVELÉS	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K												
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV						
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.			
•Feladat végzése	Ügyes													
	Kitartó													
	Igyekvő													
	Kialakulatlan													
•Szabálytartása	Sportszerű													
	Szabálykövető													
	Elfogadható													
	Bizonytalan													

KÖRNYEZETISMERET
A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

KÖRNYEZETISMERET	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K													
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV							
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.				
• Megismerési módszerekben	Biztos														
	Pontatlan														
	Bizonytalan														
• Tájékozódása az időben	Biztos														
	Pontatlan														
	Bizonytalan														
• Tájékozódás az élő és élettelen	Biztos														
	Pontatlan														
	Bizonytalan														

A NEVELŐ ÉRTEŚÍTÉSE A TANULÓ HALADÁSÁRÓL

	ÉRTÉKELÉSI KATEGÓRIÁK	H Ó N A P O K													
		I. FÉLÉV						II. FÉLÉV							
		IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.				
• Tárgyi teljesítménye	Kiváló														
	Jó														
	Hányos														
• Tárgyi szorgalma	jelentősen fejlesztendő														
	egyenletesen jó														
	legyekvő														
	Ingadozó														
	Gyenge														

A bemutatott évközi szöveges értékelő minták jól segítik a tanuló éves teljesítményének az **év végi bizonyítványban** történő szöveges minősítését.

Bemutatunk erre is egy lehetséges mintát :

Törzslapszám:.....

Bizonyítvány pótlap

KISS PIROSKA tanuló

(OM azonosító:)1 / A osztályba
a 2004 / 2005 -ös tanévben elért eredményeiről

A tanuló teljesítményének, magatartásának, szorgalmának szöveges minősítése

Gyermekek aktívan vett részt az osztály közösségi életében, társaival és pedagógusaival jól együttműködött.

Az iskolai szokásrendszerhez való viszonya változó, tanórai figyelme megfelelő volt, a feladatokat általában kis segítséggel, pontosan tudta elvégezni. Önértékelése ingadozó.

Szöveges kifejezőkészsége életkorának megfelelő, betűfelismerése pontos, szótagoló olvasása biztos, – szövegértése azonban jelentősen fejlesztésre szorul.

Írásképe tiszta, rendezett, betűkapcsolása megfelelő, – másolással és tollbamondással kevés hibát vét.

Számfogalma kialakult, – a 20-as számkörben az alapműveletek végzésében biztos, – a szöveges feladatok összefüggéseit megérti és jól alkalmazza.

A szűkebb és tágabb környezete iránt érdeklődő, – megfigyeléseket szívesen végez, következtetései logikusak.

Dallam és ritmikai ismeretei megfelelőek, éneklése tiszta és dinamikus. Szeret rajzolni, munkái esztétikusak és kreativitást tükröznek.

Mozgása összerendezett, – a játékszabályokat ismeri és jól alkalmazza. Az első osztályos követelményeket összességében jól teljesítette.

XI. SEGÉDSZAVAK GYŰJTEMÉNYE

(SZEMÉLYRE SZÓLÓ SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSHEZ) 1–4. ÉVFOLYAM

A szöveges értékelés évközi és tanév végi megfogalmazásához segítséget jelenthet a Kispesti Pedagógiai Szolgáltató Intézet által összeállított **SEGÉDSZAVAK GYŰJTEMÉNYE**, amely igény szerint tovább bővíthető:

1. Szóbeli kifejezőképesség :

- választékos / kifinomult
- színes / sokszínű / fordulatos
- érthető / értelmes / világos
- logikus / okos
- közlékeny / beszédes / fecsegő
- nem érthető
- nehézkes / körülményes
- nehezen szólal meg
- szabatos
- stb.

2. Szókincs:

- gazdag / bőséges
- hiányos / kevés / elégtelen
- szegényes / egyszerű
- szerény
- stb.

3. Olvasás :

- pontos / figyelmes
- kifejező / szemléletes / érzékletes
- szöveghű
- pontatlan / helytelen / téves / hibás
- lassú / vontatott
- akadozó / döcögő / egyenetlen

- hadaró
- stb.

4. Szövegértés :

- kiemelkedő
- pontos
- jó / megfelelő / helyes
- felületes / felszínes / gondatlan
- pontatlan / hibás / téves /
- bizonytalan
- stb.

5. Írás :

- lendületes / erőteljes / dinamikus
- tetszetős / mutatós
- esztétikus/ szép
- egyéni / sajátos / jellegzetes
- rendezetlen / rendetlen /hanyag
- széteső / szétfolyó
- maszatos
- döcögő / akadozó / botladozó
- stb.

6. Írástempó :

- megfelelő / jó
- gyors
- lendületes / dinamikus / erőteljes
- lassú / kényelmes
- stb.

7. Fogalmazás :

- színes / változatos / választékos
- világos / tagolt / egyértelmű
- tömör / rövid / magvas / tartalmas
- igényes / értékes / színvonalas
- érdekes / izgalmas / érdekfeszítő
- nehézkes / körülményes / körmönfont
- nyakatekert / bonyolult
- terjengős / széteső / bőbeszédű
- értelmetlen / zavaros / összefüggéstelen
- stb.

8. Memoriter / versmondás:

- átéléssel
- pontosan / hiba nélkül
- hangulatosan
- elsietve / gyorsan
- pontatlanul
- átélés nélkül
- stb.

9. Matematika:

Alapműveletek végzése:

- tudja / ismeri
- alkalmazza
- hibázik / téved
- nem tudja
- stb.

Számszomszédok :

- felismeri
- megérti
- nem ismeri fel

- téveszti
- stb.

Mértékegységek:

- érti
- tudja
- ismeri
- nem érti
- nem tudja

Geometriai ismeretekben :

- jó
- megfelelő
- jártas / tájékozott
- bizonytalan
- ingadozó
- gyenge

Szöveges feladatok megoldásában:

- kreatív
- logikus / ésszerű
- gyakorlott / rutinos
- tájékozott
- tapasztalt
- bizonytalan / tétova
- járatlan
- tapasztalatlan
- téved / hibázik
- stb.

10. Logikai gondolkodása:

- kiváló / kitűnő
- nagyszerű
- tökéletes / kifogástalan
- kiemelkedő

- jó / kedvező
- megfelelő /
- gyenge / hibás
- stb.

11. Környezetismeret:

- érdeklődő
- kíváncsi
- gyűjtögető
- nyitott
- tájékozott
- zárkózott
- közömbös
- tájékozatlan
- tapasztalatlan
- stb.

12. Éneklés :

- dinamikus / lendületes
- kifejező
- tiszta
- élvezetes / kellemes
- hamis / fals
- stb.

13. Alkotások jellemzői:

- esztétikus / ízléses
- igényes / értékes
- kifejező / érzékletes
- kreatív / fantáziadús
- ötletes / leleményes
- igénytelen / jelentéktelen
- nem kifejező

- stb.

14. Testnevelés :

Szabálytartása:

- jó / helyes
- sportszerű
- szabálykövető
- megfelelő
- pontos / megbízható
- elutasító
- pontatlan / hibás
- téves / helytelen
- kialakulatlan / bizonytalan
- stb.

Feladatvégzése:

- kitartó
- ügyes
- bátor / merész
- kezdeményező
- igyekvő / törekvő
- fegyelmezett
- mértéktartó / mértékletes
- passzív
- fegyelmezetlen
- stb.

15. Tanuláshoz való viszony:

- motivált
- érdeklődő / kíváncsi
- aktív
- passzív
- hanyag
- rendetlen

- felületes
- felelőtlen
- nem törődöm
- közömbös
- stb.

16. Tanulásban:

- önálló
- kitartó
- következetes
- megbízható
- önállótlán
- stb.

17. Társas kapcsolat :

- segítőkész / készséges / udvarias
- figyelmes /tapintatos
- illedelmes
- kedves / aranyos / megnyerő
- szeretetre méltó
- szolgálatkész
- előzékeny / barátságos
- együttműködő
- összetartó
- tisztelettudó / illemtudó
- szerény / félénk
- megbízható / lelkiismeretes
- tartózkodó / zárkózott
- visszafogott / visszahúzódó
- szégyenlős / félénk
- gátlásos / félszeg
- bátortalan / ijedős
- közömbös
- magányos / társtalan

- önző
- goromba / nyers / durva
- verekedős
- agresszív
- stb.

18. Nevelőihez való viszonya:

- őszinte / nyílt
- nyitott
- tisztelettudó / illemtudó
- együttműködő
- segítőkész / készséges
- zárkózott / tartózkodó
- passzív / tétlen
- agresszív / erőszakos

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁS ÉRTELMEZÉSE	3
II.	A JELENLEGI HELYZET ELLENTMONDÁSAI, INDOKOK AZ ALAPFOKON CSAK OSZTÁLYZATTAL TÖRTÉNŐ MINŐSÍTÉS MEGSZÜNTETÉSE MELLETT	5
II.1.	FEJLŐDÉSLÉLEKTANI SZEMPONTBÓL:	5
II.2.	NEVELÉSLÉLEKTANI SZEMPONTBÓL:	5
II.3.	PEDAGÓGIAI SZEMPONTBÓL:	5
III.	AZ ÉRTÉKELÉS TARTALMI SZABÁLYOZÁSA ÉS A NEMZETI ALAPTANTERV	6
III.1.	A KOMPETENCIÁK	10
IV.	MILYEN LEHETŐSÉGEKET REJT A GYERMEKEK SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA KEZDŐ SZAKASZÁBAN?	14
IV.1.	AZ ÉRTÉKELÉS FUNKCIÓI:	16
V.	AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS AZ EGYES PEDAGÓGUSOK PEDAGÓGIAI MUNKÁJÁNAK ÖSSZEHANGOLÁSA A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS BEVEZETÉSÉVEL	18
VI.	A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS KONCEPCIÓJÁNAK LÉNYEGE	20
VII.	A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS BEVEZETÉSE AZ ISKOLÁBAN	20
VII.1.	A PEDAGÓGUSOK	20
VII.2.	A SZÜLŐK	21
VII.3.	A DIÁKOK	22
VIII.	A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS MŰFAJAI	23
VIII.1.	SZABAD, ELŐZETESEN MEGHATÁROZOTT KÖTELEZŐEN ALKALMAZANDÓ SZEMPONTOK NÉLKÜLI SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS:	23
VIII.2.	ELŐZETES SZEMPONTOK ALAPJÁN, SZABADON FOGALMAZOTT SZÖVEG:	24
VIII.3.	ELŐRE MEGHATÁROZOTT, NYOMTATOTT SKÁLA SZERINTI ÉRTÉKELÉS:	25
IX.	A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS PEDAGÓGIAI, MÓDSZERTANI SZABÁLYAI	26
IX.1.	A SZÖVEGES ÉRTÉKELÉS DOKUMENTUMAI	28

X.	SZÖVEGES ÉRTÉKELÉSI MINTÁK	32
X.1.	KINCSKERESŐ ISKOLA BUDAPEST	32
X.2.	ROGERS ISKOLA BUDAPEST	34
X.3.	KONTYFA KÖZÉPISKOLA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÓVODA ÉS KERÜLETI NEVELÉSI TANÁCSADÓ BUDAPEST	35
X.4.	PALÁNTA ISKOLA, PILISCSABA	37
X.5.	LAUDER JAVNE ISKOLA BUDAPEST	44
X.6.	A LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE PROGRAM	44
X.7.	SZÉCHÉNYI ISTVÁN ÁLTALÁNOS ISKOLA, ÓVODA ÉS ZENEISKOLA JÁSZÁROKSZÁLLÁS	45
X.8.	GYERMEKEK HÁZA ALTERNATÍV ALAPOZÓ PROGRAM	52
X.9.	KISPESTI PEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÓ INTÉZET	61
XI.	SEGÉDSZAVAK GYŰJTEMÉNYE	75
XI.1.	SZÓELBI KIFEJEZŐKÉSZSÉG:	75
XI.2.	SZÓKINCSTÖRTE:	75
XI.3.	OLVASÁS:	75
XI.4.	SZÖVEGÉRTÉS:	76
XI.5.	ÍRÁS:	76
XI.6.	ÍRÁSTEMPÓ:	76
XI.7.	FOGALMAZÁS:	77
XI.8.	MEMORITER / VERSMONDÁS:	77
XI.9.	MATEMATIKA:	77
XI.10.	LOGIKAI GONDOLKODÁSA:	78
XI.11.	KÖRNYEZETISMERET:	79
XI.12.	ÉNEKLÉS:	79
XI.13.	ALKOTÁSOK JELLEMZŐI:	79
XI.14.	TESTNEVELÉS:	80
XI.15.	TANULÁSHOZ VALÓ VISZONY:	81
XI.16.	TANULÁSBAN:	81
XI.17.	TÁRSAS KAPCSOLAT:	81
XI.18.	NEVELŐIHEZ VALÓ VISZONYA:	82